

In sosjaal, lokaal en belutsen mienskip II

kadernota gemeente Achtkarspelen 2016

INHOUDSOPGAVE

Inleiding.....	5
I Financieel kader	7
II Sociaal economische positie	15
III Programma's.....	19
Programma 1 - Mienskip.....	21
Programma 2 - Onderwijs en Jeugdbeleid.....	23
Programma 3 - Zorg	25
Programma 4 - Werk en Inkomen.....	29
Programma 5 - Leefomgeving.....	35
Programma 6 - Ontwikkeling en economische zaken.....	39
Programma 7 - Veiligheid.....	44
Programma 8 - Dienstverlening	47
Algemene dekkingsmiddelen.....	51
Voortgang coalitieakkoord	53

Inleiding

Het college is ruim een jaar onderweg. Een jaar waarin de eerste stappen zijn gezet op weg naar een sociaal, lokaal en beluften mienskip. Maar het is ook een jaar waarin lastige bezuinigingen zijn gerealiseerd. Bezuinigingen die nodig waren om tot een sluitende begroting te komen.

Voor 2016 koerst het college op een gewogen ambitieniveau waarmee ze de doelstellingen vanuit het coalitieakkoord kan waarmaken en tegelijkertijd de financiële positie van de gemeente herstelt. Dit is hard nodig aangezien de afgelopen jaren een groot beroep is gedaan op de reserves, wat heeft geleid tot een aanzienlijke verhoging van de schuldenpositie. Dit jaar moeten we wederom moeilijke keuzes maken.

Het beste wat je soms kunt doen, is niets doen...

Het nieuwe samenspel tussen gemeente, burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven krijgt ook in Achtkarspelen steeds meer inhoud. Deze kanteling vraagt een andere inzet en rol van de ambtelijke organisatie, bestuur en gemeenteraad. Vanuit de kracht van dromen komt de 'mienskip' steeds vaker zelf met plannen om verantwoordelijkheid te nemen voor het geluk van haar inwoners. Zo ontstaan prachtige initiatieven. Het college wil daarom geld vrijmaken voor cofinanciering om kansrijke projecten mogelijk te maken.

Koersen op kansen

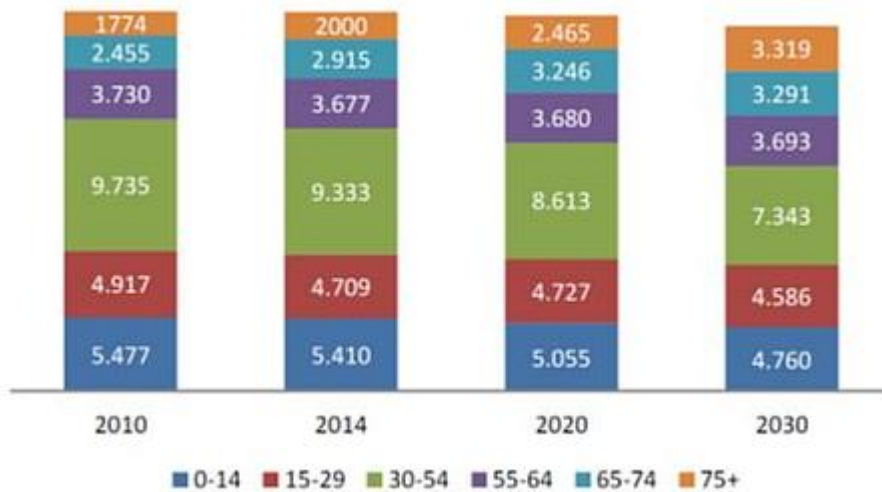
Het college koerst op kansen door samen met de partners de onderwijsmogelijkheden te vergroten. De ambitie van het onderwijs (ook voorschools) is dat we de talenten van kinderen en jeugdigen maximaal willen ontwikkelen om hun toe te rusten op de maatschappij van morgen. Binnen de werkelijkheid van een veranderende samenleving waar krimp een gegeven is, vraagt dit een goede samenwerking en afstemming. Daarom blijven we inzetten op de realisatie van kindcentra waar de doorgaande lijn voor kinderen geborgd wordt

Kwaliteit door Krimp

De krimp is een gegeven waar ook Achtkarspelen mee te maken krijgt. Om de effecten daarvan op een goede manier op te vangen is maatwerk nodig. De afgelopen tijd heeft de regio met succes ingezet op Den Haag om Noordoost Fryslân als krimpregio aan te merken. Met extra geld en versoepeling van regelgeving kan binnen ANNO-verband een kwaliteitsimpuls aan de regio worden gegeven.

	Bevolking totaal					Huishoudens totaal				
	2012	2015	2020	2030	2040	2012	2015	2020	2030	2040
Achtkarspelen	28091	27907	27440	26183	24870	11413	11472	11562	11411	10910
Dantumadiel	19264	19030	18721	17915	17552	7672	7767	7910	7849	7686
Dongeradeel	24284	23868	23452	22197	20292	10196	10151	10152	9790	8995
Ferwerderadiel	8837	8776	8599	8267	7968	3635	3686	3716	3707	3614
Kollumerland c.a.	12906	12712	12531	12107	11438	5257	5271	5352	5335	5061
Tytsjerksteradiel	32164	31963	31827	31627	31743	13330	13466	13896	14444	14520
Totaal	125546	124256	122570	118296	113863	51503	51813	52588	52536	50786

Periode 2015-2040 – prognose bevolkingsafname

Periode 2014-2030 – bevolkingsontwikkeling

ANNO II

De eerste streekagenda ANNO I zit in een afrondende fase. Er wordt druk gewerkt aan de agenda voor ANNO II. In tegenstelling tot de vorige agenda wordt nu ingezet op een thematische aanpak waarbij er ruimte ontstaat om initiatieven die passen binnen de thema's later aan de agenda toe te voegen. Belangrijke thema's naast krimp en economische ontwikkeling zijn grien en blauw, wonen en zorg.

Innovatieve zorg

'Soarch foar wa't it nedich hat' is het uitgangspunt binnen de decentralisaties. Alhoewel 2015 wordt gezien als het transitiejaar, zien we nu al heel langzaam de transformatie op gang komen. Niet het recht maar de noodzaak is leidend in de toewijzing van zorg. Ondanks deze positieve ontwikkeling is er nog veel wat beter kan en moet. Met de zorgaanbieders wordt gekeken naar andere en innovatieve zorgconcepten. En we willen burgerinitiatieven onder de noemer van 'rjocht fan sprekken' stimuleren en faciliteren.

Wurkje en meidwaan

Ook in Achtkarspelen zijn de voorzichtige signalen van economisch herstel zichtbaar, maar het herstel is nog fragiel. De werkloosheid is licht dalend maar nog veel te hoog. 'Wurkje en meidwaan' is één van de speerpunten van dit college. Met de ondernemers willen we op zoek gaan naar andere en innovatieve concepten om de werkloosheid tegen te gaan. De MOA is de beoogde structuur waarbinnen aan de vernieuwing inhoud wordt gegeven.

Als je doet wat je deed, krijg je wat je kreeg...

I Financieel kader

Financieel overzicht kadernota 2016 - 2019

Begrotingssaldi programmabegroting 2015 (o.b.v. cijfers meicirculaire 2014)

Het meerjarenperspectief liet alleen voor 2016 een nadelig saldo zien. De overige jaren hadden een marginaal positief saldo.

X 1.000	2015	2016	2017	2018	2019
Begroting saldi begroting 2015	36	-180	316	14	14

Begrotingswijzigingen

In 2015 is na de samenstelling van de kadernota één begrotingswijziging geweest die een marginale invloed had op de begrotingssaldi. Het meerjarenperspectief is in de eerste maanden van 2015 nagenoeg gelijk gebleven.

X 1.000	2015	2016	2017	2018	2019
Begroting 2015 saldi	36	-180	316	14	14
Begrotingswijziging	-9	0,7	0,7	0,7	0,7
Saldi na wijziging	27	-179	316	15	15

Mutaties kadernota 2016

Bij de beschrijving van de programma's zijn de volgende structurele uitzettingen en besparingen in beeld gebracht. De aangegeven wijzigingen hebben de volgende invloed op de begroting:

Uitzettingen	2016	2017	2018	2019
Programma				
1 Mienskip				
2 Onderwijs en jeugdbeleid	-80	-80	-80	-80
3 Zorg	-21	-69	-99	-99
4 Werk en inkomen				
5 Leefomgeving	-70	-72	-75	-75
6 Ontwikkeling	-75	-75	-50	-38
7 Veiligheid	-37	-112	-188	-202
8 Dienstverlening				
Dekkingsmiddelen				
Totaal	-283	-408	-492	-494

Besparingen	2016	2017	2018	2019
Programma				
1 Mienskip	2	2	2	2
2 Onderwijs en jeugdbeleid				
3 Zorg				
4 Werk en inkomen	250			
5 Leefomgeving	17	17	17	17
6 Ontwikkeling		20	20	20
7 Veiligheid				
8 Dienstverlening				
Dekkingsmiddelen				
Totaal	269	39	39	39

Gewijzigde saldi 2016-2019

Na de meicirculaire 2015, de mutaties in de kadernota, de gevolgen van de indexeringen en de vrijval afschrijvingslasten, zien de structurele saldi voor de begrotingsjaren 2016-2019 er als volgt uit:

X 1.000	2016	2017	2018	2019
Saldi na wijziging begroting	-179	316	15	15
Uitzettingen kadernota	-283	-408	-492	-494
Besparingen kadernota	269	39	39	39
Indexering lonen	-204	-204	-204	-204
Indexering prijzen	-84	-84	-84	-84
Gevolgen meicirculaire	271	169	373	814
Vrijval afschrijvingen door uitstel c.q. schrappen investeringen	122	22	8	8
Saldi begroting na mutaties kadernota	-88	-150	-345	94

Gewijzigd saldo 2015

De meicirculaire 2015 heeft ook gevolgen voor het begrotingsjaar 2015. Deze zijn in de onderstaande tabel weergegeven. Daarbij zijn tevens de eenmalige gevolgen in beeld gebracht van de invoering van het individuele keuzebudget per 2016 en de rentevrijval in 2015. De gevolgen daarvan zijn voor 2015 per saldo vrij negatief. Het college legt uw raad binnenkort een begrotingswijziging voor met daarin opgenomen een voorstel om deze ontwikkeling in 2015 op te vangen.

X 1.000	2015
Saldi na wijziging begroting	27
Gevolgen meicirculaire	-727
Gevolgen individueel keuzebudget	-602
Vrijval rente	281
Saldi begroting na mutaties kadernota	-1.021

Nadere toelichting op bovenstaande twee tabellen

Meicirculaire 2015 gemeentefonds

In de meicirculaire 2015 zijn de laatste accrescijfers bekendgemaakt voor 2015 en volgende jaren die voor belang zijn voor het begrotingssaldo in de kadernota.

Op de rijksbegroting van 2014 is fors minder besteed dan was begroot. Er is minder uitgegeven voor de kinderopvangtoeslag en overige kindregelingen. Ook was er sprake van minder studieleningen en een onderuitputting bij het innovatiefonds. Verder zijn de begrotingen van diverse departementen neerwaarts bijgesteld. In totaal is in 2014 € 125 miljoen minder besteed voor de accresontwikkeling.

Voor 2015 is de rijksbegroting verlaagd voor de veranderingen in de macro-economische ontwikkelingen bij de voorjaarsbesluitvorming. Daarnaast is rekening gehouden met lagere prijs- en loonontwikkelingen. In totaal hebben deze maatregelen een neerwaartse bijstelling van het accres opgeleverd van € 221 miljoen in 2015.

De ingrepen op de rijksbegroting voor 2014 en 2015 hebben gevolgen voor de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Circulaire	Mei 2014	Mei 2015	Vershil	Uitkeringsfactor mei 2014	Wijziging uitkering
Accres 2015	1,431	1,388	-0,043	16.903.800	-726.900
Accres 2016	1,417	1,433	0,016	16.915.800	270.600
Accres 2017	1,403	1,413	0,010	16.927.800	169.300
Accres 2018	1,381	1,403	0,022	16.939.800	372.700
Accres 2019	1,359	1,407	0,048	16.951.800	813.700

In de laatste kolom van de tabel is aangegeven wat de gevolgen zijn voor het accres in de algemene uitkering. De rijksmaatregelen hebben met name gevolgen voor de algemene uitkering in 2015. In de volgende jaren heeft het accres nog een positieve uitwerking.

Sociaal Domein

De meircirculaire 2015 brengt ook wijzigingen in de rijksbijdrage Sociaal Domein met zich mee.

Indachtig het uitgangspunt dat de uitgaven Sociaal Domein in principe budgetneutraal worden afgestemd op de ontvangen rijksbijdragen heeft deze circulaire geen invloed op het saldo van de begroting.

Indexering

Achtkarspelen werkt met constante prijzen. Dat betekent dat de berekende indexeringen voor het eerste begrotingsjaar in de daarop volgende begrotingsjaren identiek worden opgenomen. Het saldo van de indexering van de loonsom van de dragende organisatie en het personeel Achtkarspelen in de werkmaatschappij bedraagt afgerond € 204.000 (1,5% van bijna € 13,6 mln.).

Het saldo van de indexering van de "prijzen" bedraagt afgerond € 84.000. Een belangrijke kostenbeperkende factor daarbij is het feit dat Achtkarspelen een deel van de uitgaven 100% gelijkgeschakeld aan de daarvoor ontvangen (rijks)bijdragen.

Individueel keuzebudget

Per 2016 kunnen medewerkers aangeven hoe zij hun vakantiegeld c.a. uitbetaald willen krijgen, dat kan elke maand, eenmaal per jaar in een maand naar keuze of meerdere keren per jaren. De nieuwe regeling betekent echter ook dat het in 2015 opgebouwde vakantiegeld c.a. in december 2015 moet worden afgerekend. Dit brengt een eenmalige verschuiving van lasten met zich mee van € 602.000.

Vrijval rente

Betaalde rente

De gemeente betaalt rente aan de bank over de langlopende en kortlopende geldleningen die we hebben opgenomen. Het totaal bedrag daarvan vormt in elk begrotingsjaar de daadwerkelijke rentelast in de begroting.

Toegerekende rente

De rente rekenen we in de begroting administratief toe aan de investeringen die binnen de verschillende programma's zijn gerealiseerd. Dat gebeurt voor iedere investering afzonderlijk gedurende de gehele afschrijvingstermijn met een rentepercentage dat in de begroting van het jaar waarin tot het doen van die investering is besloten, is vastgesteld. Hierdoor ontstaat er een verschil tussen de rente die we aan de bank betalen en de rente die we aan de programma's toerekenen. Dit verschil wordt gecorrigeerd door middel van een post bij de algemene dekkingsmiddelen.

Saldo nihil

Door deze verwerkingsmethode is het saldo van de toegerekende rente altijd nihil, ongeacht het rentepercentage bij de betreffende investering. Een hoger of lager "administratief" rentepercentage heeft daarmee geen invloed op het begrotingsaldo.

Budget rente kortlopende geldleningen	2015
Begroot	390.000
Besteding tot nu toe	-7.000
Besteding rest van het jaar	-15.000
Eindsaldo (verwacht)	368.000
Af:	
Stelpost rente	-50.000
Rente nog aan te trekken langlopende geldlening	-37.000
Vrijval 2015 (aanvullend)	281.000

ICT

Op dit moment hebben Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel de ICT-facilitering begrotingstechnisch nog gescheiden. Er wordt echter operationeel al samengewerkt aan de harmonisatie van het applicatielandschap en de technische infrastructuur (hardware, verbindingen, etc.).

Belangrijkste ontwikkelingen op dit gebied zijn:

1. de gezamenlijke aanbesteding van een aantal belangrijke ICT-applicaties die ca. 60% van het applicatielandschap afdekken. Deze aanbesteding is gewonnen door Centric en momenteel wordt in een gezamenlijke 8KTD-programmaorganisatie gewerkt aan de invoering van dit applicatielandschap.
2. Harmonisatie van en migratie naar een gezamenlijke kantoorautomatisering op basis van Office 365
3. Realiseren van een uniforme werkplek voor alle medewerkers, onafhankelijk van de locatie. Concreet betekent dit dat je overal dezelfde applicaties kunt starten en dezelfde gegevens kunt benaderen.

Momenteel wordt gewerkt aan de inrichting van de werkmaatschappij 8KTD. Beide gemeenten hebben in beeld gebracht wat zij inbrengen in de werkmaatschappij. Voor Achtkarspelen variëren de kosten enigszins per boekjaar, afhankelijk van hoe investeringen in de tijd vallen. Op basis van het gemiddelde rekening resultaat van de jaren 2010 t/m 2014 is de ICT-besteding van Achtkarspelen € 615.000 exclusief de loonkosten. De loonsom voor ICT is momenteel € 273.000.

De conceptbegroting voor de Werkmaatschappij 8KTD laat aanzienlijke verschillen in inbreng zien tussen Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel ter grootte van ca. € 1,4 miljoen voor de werkmaatschappij als geheel en circa € 800.000 voor informatiebeheer waar ICT een onderdeel van is. Momenteel wordt hard gewerkt aan de duiding van de verschillen en dat geeft onder andere aanleiding om zeer kritisch naar de hele ICT-facilitering te kijken, wat doen we en welke middelen zetten we daar voor in.

Uitstellen en vervallen investeringen

In het proces rondom deze kadernota heeft het college de voor 2015 geplande investeringen nog eens tegen het licht gehouden. Uit deze actie kwam naar voren dat 14 investeringen kunnen worden uitgesteld en twee investeringen kunnen worden geschrapt. Dat levert de komende jaren de volgende besparingen in de afschrijvingslasten op:

	2016	2017	2018	2019
Afschrijvingslast	-121.821	-21.700	-8.000	-8.000

De lagere afschrijving is in deze kadernota nog niet aan programma's gekoppeld, maar als totaalbedrag in de omvattende tabel opgenomen.

Eenmalig

In onderstaande drie tabellen een beeld van de eenmalige uitzettingen en besparingen, en het saldo eenmalig:

Uitzettingen X 1.000	2016	2017	2018	2019
Programma				
1 Mienskip	-50			
2 Onderwijs en jeugdbeleid	-25	-25		
4 Werk & Inkomen	-265	-120	-20	-20
5 Leefomgeving	-5	-5		
6 Ontwikkeling	-90	-40	-40	-40
Totaal	-435	-190	-60	-60

Besparingen X 1.000	2016	2017	2018	2019
Programma				
2 Onderwijs en jeugdbeleid	53	18		
7 Veiligheid	2			
Totaal	55	18	0	0

Saldo X 1.000	2016	2017	2018	2019
Uitzettingen	-435	-190	-60	-60
Besparingen	55	18		
Totaal	-380	-172	-60	-60

Inzet reserves

Het saldo eenmalig, zie tabel hierboven, wordt volledig bekostigd door een eenmalig beslag op de reserves.

Onderstaand een verdeling van de beschikking over de reserves.

X 1.000	2016	2017	2018	2019
Reserves				
SOFA	125	43		
Waarborgfonds	40			
Re-integratiedeel Participatie	50	45	20	20
OFA	40	40	40	40
Algemeen	125	44		0
Totaal	380	172	60	60

Schuldpositie en kasstromen

De kadernota is de voorbereiding van de begroting. Om daarbij goede keuzes te kunnen maken is het van belang over de benodigde informatie te beschikken.

Tot nu toe baseerde de gemeente zich voor de keuze in het financieel beheer en voor de keuzes in de begroting hoofdzakelijk op het saldo van de begroting. Dit is ook conform het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) en de voorschriften van de provincie. We zien echter dat, voor ons, de schuldpositie en de daarmee samenhangende kasstromen steeds belangrijker worden. We verkeren met onze schuldpositie in de middenmoot van de gemeenten, maar willen niet dat we in een positie komen die de mogelijkheden van het doen van noodzakelijk beleidskeuzes onnodig beperkt. Daarom is het van belang dat we zicht krijgen op (het verloop van de huidige en toekomstige) schuldpositie en daar een mening over vormen. Die mening kan dan gevolgen hebben voor investeringen/uitgaven die wel binnen een sluitende begroting passen, maar die ook een verhoging van de schuld betekenen.

De rente is momenteel historisch laag. Wanneer we in de toekomst leningen moeten herfinancieren tegen een (veel) hogere rente, dan zorgt dat voor uitzettingen waardoor bezuinigen de logische consequentie zijn.

Onze financiële administratie biedt nog geen mogelijkheid om op eenvoudige wijze de kasstromen in beeld te krijgen. Daar was tot nu toe ook geen behoefte aan. Nu de kasstromen belangrijker worden, willen we bij de begroting een (ruwe) schatting kunnen maken van het verloop van de kasstromen in 2016. Bij het opzetten van de nieuwe financiële applicatie wordt daarom rekening gehouden met het in beeld brengen van de kasstromen, zodat we in de toekomst weten welke kasstromen er zijn en welke consequenties de begroting heeft voor de kasstromen in de toekomst. Op deze wijze valt meer te zeggen over het verloop van de schuldpositie en is zowel het college als de raad beter in staat om keuzes te maken.

Het beleid in de kadernota 2015 is gebaseerd op het coalitieakkoord. Dat heeft geleid tot een begroting voor 2015. In deze kadernota worden de verschillen weergegeven voor 2016, ten opzichte van 2015. Dus zaken (uit het coalitieakkoord) als:

- nieuw beleid;
- Intensiveringen;
- ombuigingen, en;
- concreet maken van (bezuiniging)stelposten;

komen in de kadernota tot uitdrukking, inclusief de financiële consequenties.

Over de gevolgen van:

- krimp (minder geld uit het gemeentefonds?);
- het verloop van het accres (meer of minder geld uit het gemeentefonds?);
- eigen belastinggebied voor de gemeente en de compensatie daarvoor in het gemeentefonds;
- ontwikkelingen in het sociaal domein;
- ontwikkeling van de rente, en;
- ontwikkeling van de risico's;

moeten we nu nadenken, maar deze kunnen we nog niet integraal en concreet vertalen in de begroting. De keuzes die we maken, hebben echter wel invloed op de begrotingsruimte. Vooral nog ziet het college deze ontwikkelingen als budgettair neutraal, dus in totaal als geen gevolg voor de begrotingsruimte. Zodra ontwikkelingen iets concreet worden, wordt dit met de raad gedeeld.

We moeten er echter rekening mee houden dat de som van de wijzigingen de komende jaren eerder negatief dan positief zal zijn. Voor 'houdbare overheidsfinanciën' is het dan ook van belang om daar rekening mee te houden en voldoende speelruimte over te houden om daadwerkelijk te kunnen anticiperen op negatieve ontwikkelingen.

Omdat de risico's voor de gemeente de afgelopen jaren alleen maar groter zijn geworden, is een krachtig weerstandsvermogen belangrijk. We moeten ons daarbij afvragen of een aantal van de bestemmingsreserves die we aanhouden niet eigenlijk zouden moeten verdwijnen en onderdeel zouden moeten uitmaken van het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen zou dan hoger worden, maar ook de risico's. Omdat je in de exploitatie niet meer 'gladstrijkt' met dotaties uit de reserves, geven de begroting en de jaarrekening wel een veel beter beeld over wat er daadwerkelijk gebeurt.

Categorie/naam reserve	Saldo 1-1-2015
Algemene reserves	
Vrije algemene reserve	2.411.155
Algemene reserve weerstandsvermogen	4.869.040
	7.280.195
Reserves t.b.v. egalisatie exploitatie	
Reserve flankerend beleid personeel	500.000
reserve sociaal ontwikkelingsfonds Achtkarspelen	168.979
Reserve tariefegalisatie winstafdrachten GREX	198.717
Reserve monumenten en aanpak verpaupering	100.000
Reserve dekking afschrijving renovatie slechte sportvelden	215.000
Reserve waarborgfonds schulddienstverlening	177.366
Reserve WMO	2.029.869
Reserve verzelfstandiging MFC Surhuisterveen	131.937
Reserve inburgering	43.329
Reserve re-integratiedeel participatiebudget	802.057
Reserve inkomensvoorziening	1.425.222
Reserve overlopende posten	1.407.626
	7.200.102
Reserves t.b.v. investeringen	
Reserve ontwikkelingsfonds Achtkarspelen	3.505.131
Reserve inhaalslag groot onderhoud wegen	235.112
Reserve vervanging speeltoestellen	60.436
Reserve herziening bestemmingsplannen	50.469
	3.851.148

Groot onderhoud gemeentefonds

De uitkomsten van het groot onderhoud gemeentefonds waren inmiddels voorlopig bekend gemaakt. Hierbij zijn een aantal clusters onderzocht. De voorlopige uitkomsten lieten een voorzichtige toename zien voor onze gemeente. De verschuivingen binnen het gemeentefonds zijn wel fors.

Herverdeling gemeentefonds

Cluster	Aantal inwoners	Bedrag in euro's	totaal
Werk en inkomen	28.016	28	-784.000
Openbare orde en veiligheid	28.016	13	364.000
VHROSV	28.016	29	812.000
Uitkeringsfactor	28.016	-12	-336.000

In de meicirculaire 2015 is het rijk teruggekomen op de voorlopige verdeling. De verdeling van de middelen voor de cluster VHROSV zal niet volledig in 2016 plaatsvinden maar slechts voor 33%. Hiermee worden de hogere kosten voor de kleine gemeenten maar gedeeltelijk gehonoreerd. Het verdeelvoorstel voor 2017 en volgende zal nog nader worden onderzocht. Dit betekent wel dat het geringe voordeel voor onze gemeente in 2016 omslaat naar een nadeel.

De toevoeging van de middelen voor Openbare orde en veiligheid zal vermoedelijk leiden tot een herverdeling van de bijdrage aan de Veiligheidsregio voor de brandweer. In het programma veiligheid is deze herverdeling nader toegelicht.

Uitgangspunten begroting

Volgens de circulaire gemeentefonds zijn de prijsontwikkelingen in 2016 0,75 %. Waar het noodzakelijk is, worden de budgetten met deze ontwikkeling verhoogd. Voor salarisontwikkelingen is rekening gehouden met een toename van 1,5%. Het accres uit het gemeentefonds bestaat uit een nominale component en het reële deel voor nieuwe ontwikkelingen. De accres ontwikkelingen moeten aangeven in hoeverre er volledige compensatie wordt gegeven. Voor de begroting kan het een nadelig effect met zich meebrengen wanneer geen volledige compensatie wordt geboden.

Reserves

Voor de invulling van incidentele uitgaven is de reservepositie van belang. Voor nieuwe ontwikkelingen is het belangrijk de vrij besteedbare ruimte in beeld te brengen. Het rekeningssaldo voor zover hier nog geen bestemming aan is gegeven, zal eveneens worden toegevoegd aan de algemene reserve.

De bestemmingsreserves zijn inmiddels wel voor een concreet doel afgezonderd van de vrije algemene reserve. Bij de jaarlijkse behandeling van de programmabegroting wordt nagegaan in hoeverre invulling is gegeven aan de verschillende bestemmingsreserves en/of de vrijval aan de algemene reserve kan worden toegevoegd.

Daarnaast kan de raad ook worden verzocht nieuwe bestemmingsreserves toe te voegen.

Stand reserves per 1-1-2015

X 1.000	
Algemene reserves	7.280
Bestemmingsreserves	11.052
Resultaat 2014	340
Totaal	18.672

II Sociaal economische positie

Sociaaleconomische Profilering Achtkarspelen

De ambitie voor de huidige bestuursperiode, zoals neergelegd in het Coalitieakkoord, is een gemeente die zorg heeft voor haar inwoners, die armoede bestrijdt en alle inwoners de mogelijkheid biedt om mee te kunnen doen. Daarbij treedt de gemeente vooral faciliterend op en stelt de eigen kracht van de inwoners centraal, waarbij de gemeente zorgt voor een sociaal vangnet met voldoende voorzieningen. Om de ambities van het Coalitieakkoord te kunnen realiseren, is een sterkere profilering op een aantal thema's en projecten noodzakelijk. De profilering draagt ook bij aan de invulling van een tweede termijn met de ANNO gemeenten.

Ons college is zich ervan bewust dat we nu meer dan ooit keuzes moeten maken en prioriteiten moeten stellen. Ook in budgettaire zin kunnen we ons niet overal meer mee bezig houden. Dat brengt teveel versnippering met zich mee en leidt uiteindelijk niet tot de meest optimale resultaten. Als leidend profiel van onze gemeente past, voortvloeiend uit het Coalitieakkoord, de volgende omschrijving: "Een duurzame, leefbare en toekomstbestendige Mienskip". Op basis van dit profiel kunnen we (drie) ontwikkellijnen onderscheiden:

1. Ontwikkeling van duurzame dorpen/duurzaam leefgebied. Hieronder vallen onder meer kenmerken als gemeenschapszin, natuur/NFW en kwalitatief wonen
2. Inzetten op de circulaire, bio-based economy (de Griene Ekonomy). Speerpunten in dit verband zijn gemeentelijke en regionale duurzaamheidsprojecten en innovaties rondom de Kruidhof middels het Interreg VB Green Economy Project
3. Integratie van kwalitatief wonen, zorg en werken. Kwalitatief goede en snelle digitale verbindingen (Fiber to the Home) zijn randvoorwaardelijk, plaatsonafhankelijk werken is de toekomst. Daarnaast willen we inzetten op levensloopbestendige woningen, woningen voor alle leeftijdscategorieën en domotica.

ANNO II: De opgave voor Noordoost Fryslân 2016-2020

In sociaaleconomisch opzicht staat de regio voor grote uitdagingen. Onder meer door demografische veranderingen (krimp) moeten de komende tijd concrete stappen worden gezet om de regio vitaal en economisch krachtig te houden. Vanuit het perspectief van een strategische ligging in de stedendriehoek Leeuwarden, Drachten, Groningen, zetten we in op verdere verbetering van de bereikbaarheid over weg, water, spoor en digitaal en het verhogen van het opleidingsniveau van de bevolking en het kennispeil van ondernemingen. Het streven is om een toekomstbestendig niveau van onderwijs, zorg, wonen, detailhandel en overige voorzieningen te bereiken.

Krimpstatus als kans

Noordoost Fryslân heeft formeel de status 'Krimpregio' gekregen. Een status van krimpregio betekent dat de regio mag rekenen op sterkere ondersteuning van het rijk in de vorm van menskracht, middelen en instrumenten om de gevolgen van de demografische ontwikkelingen goed en tijdig op te pakken. Het gaat dan bijvoorbeeld om uitgaven op het gebied van zorg, voorzieningen, onderwijs en woningbouw. Toewijzing van de krimpstatus voor Noordoost Fryslân is van essentieel belang voor de zorgpartners, het onderwijs en de woningcorporaties. Het geeft extra mogelijkheden om met elkaar te zorgen dat de kwaliteit van de regio geborgd blijft.

In dit kader zijn ook de mogelijkheden van Europese cofinanciering vanuit het LEADER programma interessant. Het gaat daarbij vooral om initiatieven vanuit de Mienskip zelf (inwoners, ondernemers en organisaties), die een beroep kunnen doen op de LEADER gelden (stimuleren leefbaarheid en economie platteland). Een voorwaarde daarbij is wel dat ook de ANNO-gemeente(n) bijdragen aan het project waarvoor men een aanvraag doet.

Binnen ANNO II zal de regionale en/of de gemeentelijke cofinancieringscomponent een belangrijk aandachtspunt vormen. Mogelijk kunnen bestaande financieringsbronnen (voor een deel) soelaas bieden. Indien aanvullend geld nodig blijkt, zal dat te zijner tijd tot een afweging leiden.

In ANNO II zijn de voornoemde opgaven onderverdeeld in drie hoofdthema's, te weten:

1. Thema Wonen en Leven
2. Thema Economie
3. Thema Griene en Blau

De ANNO II agenda is opgesteld in nauw overleg met bestuurders, ondernemers, maatschappelijke partners en inwoners van de regio. De bedoeling is dat de ANNO II agenda een dynamisch stuk wordt dat rekening houdt met de actualiteit. Dat betekent dat projecten aan de agenda worden toegevoegd als zij voldoen aan de geldende criteria. Criteria waaraan projecten moeten voldoen zijn:

- ze moeten bijdragen aan de geformuleerde opgaven
- de projecten zijn van regionaal belang
- de (co-)financiering is geregeld

Besluitvorming over de ANNO II agenda vindt dit najaar plaats. Deelname betekent ook dat de deelnemers over de komende periode van vijf jaar zullen moeten bijdragen aan de uitvoeringskosten. De uitvoeringskosten van de ANNO I periode bedroegen ca. € 40.000 per jaar. Voorgesteld wordt eenzelfde jaarlijks bedrag te reserveren voor de komende ANNO II periode (2016-2020). In het programma Ontwikkeling is deze claim opgenomen.

Waar willen we de komende periode op inzetten ?

Met het Coalitieakkoord en de ANNO II agenda als basis hebben de raad en het college in de raadsbijeenkomst "Takomst" de gewenste sociaaleconomische profilering van Achtkarspelen verder uitgediept, waarbij aan de hand van de voornoemde thematische items is ingezoomd op programma's en projecten. Daarbij zijn de volgende prioriteiten naar voren gekomen:

1. Lange termijn visie over voorzieningen in combinatie met krimp en duurzame dorpen;
2. Combinatie wonen en zorg (levensloopbestendige woningen, woningen voor alle leeftijdscategorieën, domotica);
3. Glasvezel, Fiber to the Home;
4. Koppelkansen Blau en Griene/R&T:
  - a. Fietspaden, wandelroutes, menroutes;
  - b. doorvaart De Leijen-Surhuisterveen;
5. De Kruidhof ontwikkelen als Noordelijk expertisecentrum Green economy met bezoekerscentrum NFW en beleefcentrum/living lab "Silence of the bees";
6. Versterken Innovatie (betere benutting Innovatiehuis Lauwersdelta, samenwerking stimuleren tussen Innovatiehuis, kenniswerkplaats en de Kruidhof);
7. Optimale benutting externe fondsen (provincie, rijk, Europa) door zorg dragen voor cofinanciering (OFA) en bestuurlijke en ambtelijke lobbyactiviteiten;
8. Visieontwikkeling centrum Surhuisterveen;
9. Pilotproject Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen op het gebied van de inclusieve samenleving.

Deze lijst van thema's en projecten is wat het college betreft ook leidend voor de prioriteiten van Achtkarspelen die in ANNO verband kunnen worden ingebracht. Voor de invulling van cofinancieringsvraagstukken is het Ontwikkefonds Achtkarspelen (OFA) beschikbaar. Met het OFA heeft Achtkarspelen een instrument in handen waarmee dekking is voor cofinanciering. De vrije bestedingsruimte van het OFA bedraagt ca. € 1,8 miljoen¹⁾. Daarnaast zullen ook externe financieringsbronnen worden aangeboord. Daarbij wordt vooral gedacht aan ANNO, provincie, rijk en Europa.

1) De vrije bestedingsruimte van de reserve Ontwikkelfonds Achtkarspelen (OFA) kan als volgt worden geduid.
(x € 1.000)

Stand per 1-1-2015:	€ 3.505
Vastgestelde onttrekkingen:	€ <u>1.774</u> (Stationsgebied + Centrumgebied, onderzoek glasvezel/FttH)
Stand na wijziging	€ 1.796

III Programma's

Programma 1 - Mienskip

Wat willen we bereiken?

In dit programma willen we de volgende maatschappelijke effecten bereiken:

- Deelname aan de maatschappij waardoor de leefbaarheid en de betrokkenheid in de dorpen behouden blijft en wordt vergroot.
- Persoonlijke ontwikkeling zodat inwoners optimaal de kans krijgen om deel te nemen aan de maatschappij.

Deze maatschappelijke effecten willen we bereiken door in te zetten op dorpen/versterking mienskip, sport, taal en cultuur.

Doelen	Indicatoren	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Meer tevreden inwoners over de leefbaarheid in hun dorp	Tevredenheidsonderzoek					
25% van de leerlingen op de basisschool doet mee aan een activiteit vanuit sportstimulering	Deelnamecijfers leerlingen b.o. op jaarbasis	2014: 880 (30%)	>25%	>25%	>25%	>25%
Op alle (20) basisscholen wordt AMV gegeven	Aantal basisscholen	2014: 10 (schooljaar 2013/14)	15	16	18	20

Ontwikkelingen/ voortgang

Visie accommodatiebeleid

Op basis van de op 13 mei door de raad aangenomen motie 'accommodatiebeleid' komt het college voor 1 november 2015 met een voorstel voor een plan van aanpak om te komen tot een beleidsvisie met betrekking tot de gemeentelijke accommodaties in de meest brede zin.

Aangenomen moties waaronder:

- de aangenomen raadsnotie (Berne) Soarchpunten / Kindcentra op basisskoolen, d.d. 7 november 2013,
- de vigerende bezuinigingstaakstellingen van € 271.000 op het beheer en onderhoud van de gemeentelijke accommodaties, opgenomen in de programma's 2 en 5 en
- de uitkomsten van de Atlas van Noordoost Fryslân

worden in het accommodatiebeleid betrokken. Inhoudelijk wordt de behoefte aan (berne)soarchpunten parallel behandeld vanuit programma 3. Dit project is veelomvattend en vereist externe inzet. In de begroting is reeds een budget geraamd van waaruit de kostendekking kan plaatsvinden, omschreven als de 'Ontwikkeling integrale kindcentra'.

KH2018

In 2018 is Leeuwarden Culturele Hoofdstad van Europa (KH2018). Het gaat niet alleen om Leeuwarden, maar om de hele Friese 'mienskip'. KH2018 biedt kansen voor de gemeente Achtkarspelen. In de programmabegroting 2015 is als ambitie opgenomen dat we in 2018 een eigen cultureel aanbod hebben dat aansluit bij KH2018.

Inmiddels zijn we gestart met het faciliteren en stimuleren van KH2018. Op 21 april heeft de gemeente een 'Ynspiraasjejûn KH2018' georganiseerd. Tijdens deze avond hebben zo'n 30 personen, die verschillende organisaties vertegenwoordigen, vele ideeën bedacht voor KH2018. Met deze inspiratieavond loopt Achtkarspelen voorop in Fryslân.

Nieuw beleid/ Uitzettingen

Bevordering Mienskipsinitiatieven

De Mienskip in de gemeente Achtkarspelen is krachtig, zelfredzaam en volop dwaande. Diverse dorpen hebben de afgelopen maanden laten zien eigen initiatieven te (willen) ontplooiën om het voorzieningenniveau en de leefbaarheid op peil te houden of zelfs te versterken, zoals bijvoorbeeld het initiatief om te komen tot een generatiehuis in Gerkesklooster. Er ontstaat beweging en dorpen nemen een belangrijke rol bij tal van ontwikkelingen rondom diverse thema's, zoals geluk, sport, zorg, duurzaamheid, gezondheid. Aansluiten bij deze initiatieven is belangrijker dan als gemeente steeds weer iets nieuws te bedenken.

Het gaat erom op basis van gelijkwaardigheid en partnerschap tussen inwoners, ondernemers, professionals en gemeente creatieve oplossingen te bedenken. Als gemeente is het constant zoeken naar de juiste rol. Faciliteren in procesbegeleiding, kennis, verbinder en zo nu en dan ook in bescheiden mate beschikbaar stellen van financiële middelen in opstartfases van activiteiten en projecten.

Hiervoor is in 2016 eenmalig € 50.000 nodig om een budget voor cofinanciering te realiseren. De bekostiging hiervan kan plaatsvinden door een onttrekking aan de reserve Sociaal Ontwikkelingsfonds Achtkarspelen (SOFA). De reserve bedraagt op 1 januari 2015 € 168.979. Deze wijziging is budgetneutraal.

Besparingen

Een geringe structurele besparing op de uitgaven voor cultuur is mogelijk zonder de afgesproken doelen te wijzigen.

Financieel kader o.b.v. programmabegroting 2015 na wijzigingen t/m 31 mei 2015.

PROGRAMMA 1	Investering	Inv.jaar	E/S	2016	2017	2018	2019
Lasten begroot				-3.312	-3.313	-2.962	-2.962
Baten begroot				426	511	511	511
Saldo begroot				-2.886	-2.802	-2.451	-2.451
Besparingen							
Lagere uitgaven cultuur			S	2	2	2	2
Saldo besparingen				2	2	2	2
Uitzettingen							
Cofinanciering bevordering Mienskipsinitiatieven			E	-50			
Dekking uit reserve SOFA			E	50			
Saldo uitzettingen				0	0	0	0
Saldo totaal				-2.884	-2.800	-2.449	-2.449

Programma 2 - Onderwijs en Jeugdbeleid

Wat willen we bereiken?

In dit programma willen we de volgende maatschappelijke effecten bereiken:

- Vergroten onderwijskansen
- Voldoende voorzieningen voor de jeugd
- Minder middelengebruik onder kinderen en jongeren (alcohol, drugs en roken)

Ontwikkelingen/ voortgang

Vergroten onderwijskansen

Het nieuwe beleidsplan Onderwijs 'Koers op Kansen II' betreft de periode 2015-2019. In overleg met de partners in het veld zijn in dit document de ambities en accenten benoemd waarvoor breed draagvlak aanwezig is. Aansluiting is gevonden bij bovenstaande doelen.

Visieontwikkeling op het educatief aanbod en de voorzieningsverspreiding krijgt een prioriteit gelet op de krimp. Om ad-hoc beleid te voorkomen willen we de specifieke situatie van het voorzieningenniveau in Achtkarspelen in kaart brengen. De ambitie is om een inhoudelijke integrale visie te ontwikkelen op 'leefbaarheid, schaal en kwaliteit', mede aan de hand van de uitvoering van de motie 'visie accommodatiebeleid'.

Daarnaast is gekozen voor de inhoudelijke speerpunten ICT, meertaligheid, verbinding onderwijs en arbeidsmarkt en de 'doorgaande lijnen in leren en in zorg'. In oktober 2015 verwachten we een uitvoeringsprogramma met resultaatgerichte activiteiten per thema vast te stellen.

Samenwerkingschool Augustinusga

In het voortvarend scenario; worden alle leerlingen per augustus 2015 ingeschreven op De Saad. De nevenvestiging wordt dan opgeheven door Roobol. De Saad groeit en het gebouw vergt aanpassing. en heeft waarschijnlijk (tijdelijk) uitbreiding/ ruimte nodig. Die ruimte is voorhanden in het gebouw van de voormalige Maskelyn. Noventa neemt die ruimte in gebruik. Over de gewenste ver- of nieuwbouw is overleg gaande.

Nieuw beleid/ Uitzettingen

Onderwijsbegeleiding is sinds 2008 geen kerntaak meer van de gemeente. Inhoud en opbouw van de jaarlijkse toekenning past ook niet meer bij de huidige tijd. Scholen leggen jaarlijks inhoudelijk en financieel verantwoording af over de bestedingen, maar heldere prestatieafspraken ontbreken.

Conform de programmabegroting 2015 wordt het budget voor onderwijsbegeleiding (OBD) geschrapt. Voorgesteld wordt om in 2016 en 2017 incidentele uitzetting van € 25.000 in de begroting op te nemen ten behoeve van een zorgvuldige afbouw.

Extra aandacht wordt nog gevraagd voor de post leerlingenvervoer. Dit is een wettelijke taak die gemeenten moeten uitvoeren. Als een beroep op de regeling leerlingenvervoer past binnen het bepaalde in de verordening, dan moet de gemeente de aanvraag honoreren. Dit betekent dat we geen invloed hebben op het aantal leerlingen dat in aanmerking komt voor leerlingenvervoer. Op basis van factuurcontrole en analyse van de vervoersplannen wordt voortdurend onderzocht of besparingen mogelijk zijn.

Verklarende factoren voor de kostenstijging zijn:

- het toenemend aantal ritten
- extra inzet wegens specifieke individuele omstandigheden als lichamelijke beperkingen en/of gedragsstoornis
- jaarlijkse indexering

Het aantal leerlingen dat is aangewezen op leerlingenvervoer blijft stijgen. Hier hebben we geen sluitende verklaring voor. Met de schoolbesturen en hun samenwerkingsverbanden wordt de operatie Passend Onderwijs afgestemd. De uitgaven blijken op rekeningbasis structureel te laag geraamd. Gezien de werkelijke kosten over de afgelopen jaren wordt voorgesteld de raming per 2016 structureel met € 80.000 te verhogen.

Besparingen

Voor diverse (wettelijke) onderwijsactiviteiten, inclusief VVE, staan uitgaven geraamd in de begroting. Objectief kijkend naar het afnemend aantal jonge kinderen in relatie tot de voorgenomen oplopende bezuinigingen op het budget Kinderopvang verwachten we dat de besparing in 2016 kan worden versneld. Een extra eenmalige besparing à € 35.000 is haalbaar.

Voor 2016 en 2017 is budget begroot voor het ontwikkelen van 'integrale kindcentra ' (€ 50.000) en activiteiten ter versterking van de relatie arbeidsmarkt onderwijs ter bestrijding van jeugdwerkloosheid (€ 40.000). Wij stellen voor een deel van beide budgetten in 2016 en 2017 in te zetten ter bekostiging van de opgevoerde uitzetting in verband met onderwijsbegeleiding.

Risico's

Er is al lang onzekerheid over de hoogte van de rijksbijdrage Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) per 2016. Een herverdeling werd aangekondigd, maar de betreffende 'OAB-brief' blijft uit. Daardoor is onduidelijk of de omvang van de huidige rijksbijdrage (€ 131.000) naar boven of naar beneden wordt bijgesteld.

Financieel kader o.b.v. programmabegroting 2015 na wijzigingen t/m 31 mei 2015.

PROGRAMMA 2	Investering	Inv.jaar	E/S	2016	2017	2018	2019
Lasten begroot				-3.817	-3.715	-3.561	-3.561
Baten begroot				175	175	175	175
Saldo begroot				-3.642	-3.540	-3.386	-3.386
Besparingen							
Arbeidsmarkt/onderwijs (jeugdwerkloosheid)			E	5	5		
integrale Kindcentra			E	13	13		
Versnelde korting Kinderopvang			E	35			
Saldo besparingen				53	18	0	0
Uitzettingen							
Verzachten schrappen budget onderwijsbegeleiding			E	-25	-25		
Leerlingvervoer			S	-80	-80	-80	-80
Saldo uitzettingen				-105	-105	-80	-80
Saldo totaal				-3.694	-3.627	-3.466	-3466

Programma 3 - Zorg

Wat willen we bereiken?

- Minder kinderen in de zware jeugdzorg
- Meer ouderen en meer mensen met een beperking kunnen het leven leiden wat ze willen
- Meer tevreden mantelzorgers
- Gezondere inwoners

Maatschappelijk effect	Indicator	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Minder kinderen in de zware jeugdzorg	Aantal beschermingsonderzoeken	19 (2013)	19	17	15	15
Meer ouderen en meer mensen met een beperking kunnen het leven leiden wat ze willen	Gemiddelde score van ouderen en mensen met een beperking voor de mate van ervaren eigen regie en kwaliteit van leven	5,5 (2014)	5,5	5,6	6	6,5
Meer tevreden mantelzorgers	Aantal geregistreeerde mantelzorgers dat tevreden is	150 (2015)	150	175	200	250
Gezondere inwoners	Het aantal scholen dat schoolgezondheidsbeleid voert	14 (2014)	16	17	19	20

Ontwikkelingen/ voortgang

Jeugdzorg en Wmo in het Sociaal Domein/deelfonds

We zijn gestart met het werken in jeugd- en dorpentteams waarin we door een integrale en interdisciplinaire aanpak de ondersteunings- en hulpvragen van onze inwoners en specifiek jeugd en gezinnen, met de samenleving oppakken. 2015 is een overgangsjaar. Dit jaar gebruiken we vooral om te leren en grip te krijgen op de nieuwe taken. We zetten in op continuïteit van zorg. In 2016 zullen we meer inzicht krijgen in de maatschappelijke effecten van het gevoerde beleid.

Op dit moment hebben we nog geen volledig beeld van de financiën en de maatschappelijke effecten, maar voorsnog zien we geen aanleiding om de ingezette koers te wijzigen. We willen kansen die de decentralisaties met zich meebrengen grijpen, dit gaan we doen met de accenten op doorontwikkeling en vernieuwing.

Om voor de komende jaren een samenhangend (ontschot) beeld van het Sociaal Domein te geven, wordt najaar 2015 een discussie over een integrale begroting Sociaal Domein gestart.

Wmo

Om de maatschappelijke effecten te kunnen monitoren hebben we eind 2014 een nulmeting laten uitvoeren. Dit geeft ons inzicht in hoeverre de doelen van de Wmo 'Zelfstandig kunnen wonen en meedoen in de maatschappij' bij aanvang van de decentralisaties zijn gerealiseerd. We vinden het belangrijk dat ouderen en inwoners met een beperking hun leven kunnen leiden zoals ze dat willen. Dit maatschappelijke effect wordt de komende jaren gemeten. Met de nulmeting beschikken we over een referentiepunt waaraan we de effecten van het vernieuwde sociale beleid kunnen toetsen. Voor wijziging van het maatschappelijk effect en de indicator wordt een separate begrotingswijziging ingediend.

Samen met Inwoners en ketenpartners gaan we op zoek naar nieuwe vormen van samenwerken, en naar het slimmer combineren van instrumenten die we gezamenlijk tot onze beschikking hebben. Zo zijn er ideeën op het terrein van de inzet van de wijkverpleegkundige. Samen met de zorgverzekeraar willen we onderzoeken of we kunnen komen tot nieuwe financieringsvormen, bijvoorbeeld door middel van een coöperatie.

We vinden het belangrijk dat de banen in de zorg worden behouden. We willen samen met de zorgaanbieders onderzoeken of het mogelijk is om, door het slim combineren van financieringsstromen, een betaalde baan te maken van belangrijke functies die nu door een vrijwilligers worden uitgevoerd.

Jeugdzorg

We beschikken nog niet over een geactualiseerd referentiepunt waaraan het maatschappelijk effect van de jeugdzorg kan worden afgemeten. We houden vooreerst vast aan de nulmeting en zien geen aanleiding tot aanpassing. De gaandeweg ingezette transformatie zal met de nieuwe provinciale inkoopronde voor de jeugdzorg 2016 daadkrachtig verder worden gestimuleerd en leidt tot intensievere samenwerking met de jeugdteams.

Gezond in Achtkarspelen

De landelijke stimuleringsmaatregel Gezond In geeft een impuls aan ons gemeentelijk gezondheidsbeleid. Met de bijbehorende GIDS-middelen kunnen we de gestelde doelen van ons gezondheidsbeleid realiseren.

Begin dit jaar is, in samenwerking met diverse organisaties, het startdocument Gezond in Achtkarspelen opgesteld. Het gesprek met de inwoners over de uitvoering in de dorpen start medio 2015. In het startdocument staat dat we de speerpunten Gezond Gewicht en Minder Middelengebruik aanhouden voor de resterende beleidsperiode. Door "Gezond In" wordt op meer sporen gewerkt. Naast gerichtheid op leefstijl, ook op gezonde fysieke en sociale omgeving, goede en toegankelijke zorg en participatie. Dit vraagt een integrale aanpak vanuit alle programma's.

Nieuw beleid/ Uitzettingen

Consultatiebureaus

In de programmabegroting 2015 is per 2015 een structurele besparing opgenomen op het budget voor het in stand houden van consultatiebureaus in al onze dorpen. Willen we in al onze dorpen op basis van de huidige condities een consultatiebureau in stand houden dan is deze besparing (€ 7.000 in 2015, en € 20.000 per 2016) niet haalbaar, en moet er jaarlijks zelfs € 10.000 extra bij.

Bijdrage Veiligheidsregio – Openbare Gezondheidszorg en Jeugdgezondheidszorg

De begroting van de Veiligheidsregio voor de komende jaren op basis van de oude verdeelsleutel is u in de raad van 4 juni voorgelegd. De komende jaren is een stijging van de bijdrage in het nadelig saldo te verwachten voor de onderdelen Openbare gezondheidszorg (OGZ) en Jeugdgezondheidszorg (JGZ). Het desbetreffende bedrag is als uitzetting opgenomen in het financieel kader van dit programma.

Mantelzorgers

Najaar 2015 wordt uw raad een Plan van Aanpak Mantelzorg aangeboden met daarin ondersteuningsmogelijkheden en de waardering van mantelzorgers. Hierbij is aandacht voor inzetten, versterken en verbreden van het netwerk en het verbinden van formele en informele zorg.

Voor het maatschappelijk effect is eerst gekozen om zoveel mogelijk mantelzorgers in beeld te krijgen. De mate van tevredenheid wordt meegenomen in het onderzoek dat bij het plan van aanpak hoort. Voor de indicator wordt een separate begrotingswijziging ingediend.

Welzijnswerk in relatie tot Sociaal Domein

Er wordt gewerkt aan een nieuwe opdrachtformulering voor het sociaal cultureel werk (inclusief beheer), vrijwilligersvacaturebank en welzijnswerk 2016. Dit gebeurt in samenwerking met alle betrokken partijen. Het doel is om met elkaar de kaders van het brede welzijnswerk te formuleren waarbinnen een bijdrage geleverd wordt aan het Sociaal Domein.

OGGZ

De GGD Fryslân heeft een gemeentelijke taak inzake de coördinatie van de zorg bij situaties van persoonlijke verwaarlozing en vervuiling. Conform het besluit van het AB van de GGD op 26 juni 2003 worden deze extra ingezette uren door een OGGZ verpleegkundige provincie breed in rekening gebracht bij de betreffende gemeenten.

Voor onze gemeente bedragen de kosten jaarlijks rond de € 5.500. Dekking hiervoor wordt gevonden in de totaal budget Sociaal Domein.

Zorgpunten

Parallel aan de uitvoering van de motie inzake accommodatiebeleid wordt de vraag naar nut, noodzaak en omvang van eventuele zorgpunten onderzocht en als input voor de uitvoering van de motie dienen.

Zorginnovatie (nieuw maatschappelijk effect)

In een veranderende samenleving met nieuwe rollen voor overheid en inwoners ontwikkelt zich de gemeenschapskracht in onze dorpen. Nieuwe initiatieven op allerlei leefdomeinen zien het daglicht en inwoners slaan de handen ineen om daaraan uitvoering te geven. Stimulering van zorginnovatie kan door het faciliteren van projecten die een breed draagvlak genieten. Het maatschappelijke effect van zorginnovatie is een groter vraaggericht aanbod van geïnnoveerde zorg. Een indicator kan zijn; het aantal innovatieprojecten.

Facilitering hoeft niet alleen financieel te zijn, maar kan ook op andere innovatieve manieren. In de begroting Wmo onderdeel sociaal deelfonds is al € 60.000 voor innovatieve projecten opgenomen.

Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

In 2014 is de regiovisie Huiselijk Geweld en Kindermishandeling Fryslân vastgesteld. Daarin is vastgelegd dat iedere gemeente op basis van een uitvoeringsplan invulling geeft aan de preventie en voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Na de zomer wordt het lokale uitvoeringsplan Preventie Huiselijk Geweld en Kindermishandeling aan de raad aangeboden met daarin aandacht voor publiciteit rond dit thema en versterking signaleringdeskundigheid van professionals en vrijwilligers.

In 2016 wordt verder gewerkt aan:

- uitvoering van het Plan preventie huiselijk geweld en kindermishandeling
- samenwerking gemeentelijke zorgketen (Sociaal Domein) en veiligheidsketen om effectiever op te kunnen treden in casussen.

Voor de uitvoering wordt een structureel bedrag van € 50.000 geraamd. De dekking hiervoor wordt gevonden binnen de begroting Jeugdzorg in Sociaal domein.

Risico's

Zoals aangegeven ontbreekt momenteel informatie over de zorgconsumptie gerelateerd aan de specifieke zorgkosten. Of het geraamde budget gebaseerd op de inkomsten vanuit het rijk voor de jeugdzorg voor 2015 voldoende is, is dus niet te zeggen. Voor de Wmo geldt hetzelfde. Voor 2016 is de financiële situatie ook nog onduidelijk. Duidelijk is wel dat het budget gebaseerd is op zorggebruik en dat er een korting van toepassing is.

Financieel kader o.b.v. programmabegroting 2015 na wijzigingen t/m 31 mei 2015

PROGRAMMA 3	Investering	Inv.jaar	E/S	2016	2017	2018	2019
Lasten begroot				-16.581	-16.088	-16.022	-16.022
Baten begroot				250	250	250	250
Saldo begroot				-16.331	-15.838	-15.772	-15.772
Besparingen							
Saldo besparingen				0	0	0	0
Uitzettingen							
Consultatiebureaus			S	-17	-30	-30	-30
Afstemmen bijdragen OGZ en JGZ (aan begroting 2016-2019 VR Fryslân)			S	-4	-39	-69	-69
Saldo uitzettingen				-21	-69	-99	-99
Saldo totaal				-16.352	-15.907	-15.871	-15.871

Programma 4 - Werk en Inkomen

Wat willen we bereiken?

- Meer Inwoners participeren
- Minder mensen doen een beroep op de vangnet-voorziening
- Minder huishoudens verkeren in armoede
- Meer Inwoners met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt
- Meer samenspel tussen Inwoners, ondernemers, het maatschappelijk veld en de overheid creëren

Maatschappelijk effect	Indicator	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Meer Inwoners participeren	Het aantal werkzoekenden in Achtkarspelen in % (UWV)	12,3	12,2	12,1	12,1	12,1
Minder mensen doen een beroep op vangnetvoorziening	Het aantal cliënten BUIG (gemeente)	740	727	714	701	688
Minder huishoudens verkeren in armoede	Het aantal huishoudens onder de armoedegrens (Statline CBS en gemeente)	7%	6%	5%	4%	3%
Meer Inwoners met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt	Aantal inwoners met een arbeidsbeperking bij reguliere werkgevers via de MOA	*	0*	0*	0*	0*
Meer samenspel tussen Inwoners, ondernemers, het maatschappelijk veld en de overheid creëren	Aantal samenwerkingsverbanden gericht op (arbeids-)participatie	0	1	2	3	4

*De nulmeting vindt in 2015 plaats (door afdeling Werk cf. jaarplan De Wâlden). Ambities voor 2016 en verder worden bij de programmabegroting 2016 ingevuld.

Ontwikkelingen/ voortgang

Werkloosheid

Het 1ste kwartaalgemiddelde van 2015 laat een waarde van 12,2 zien. Dit ligt in de lijn met de ambitie voor 2015. Er zijn financieel geen onder- en overschrijdingen gesignaleerd noch zijn er autonome ontwikkelingen die een bijstelling van het budget nodig maken. Voor 2016 en verder is onze inschatting dat de doelstellingen weinig ambitieus kunnen zijn, aangezien het budget aanzienlijk afneemt.

Op 30 oktober 2014 heeft u een motie aangenomen met betrekking tot werkgelegenheid waarin het college gevraagd werd om een verhoging van het ambitieniveau van:

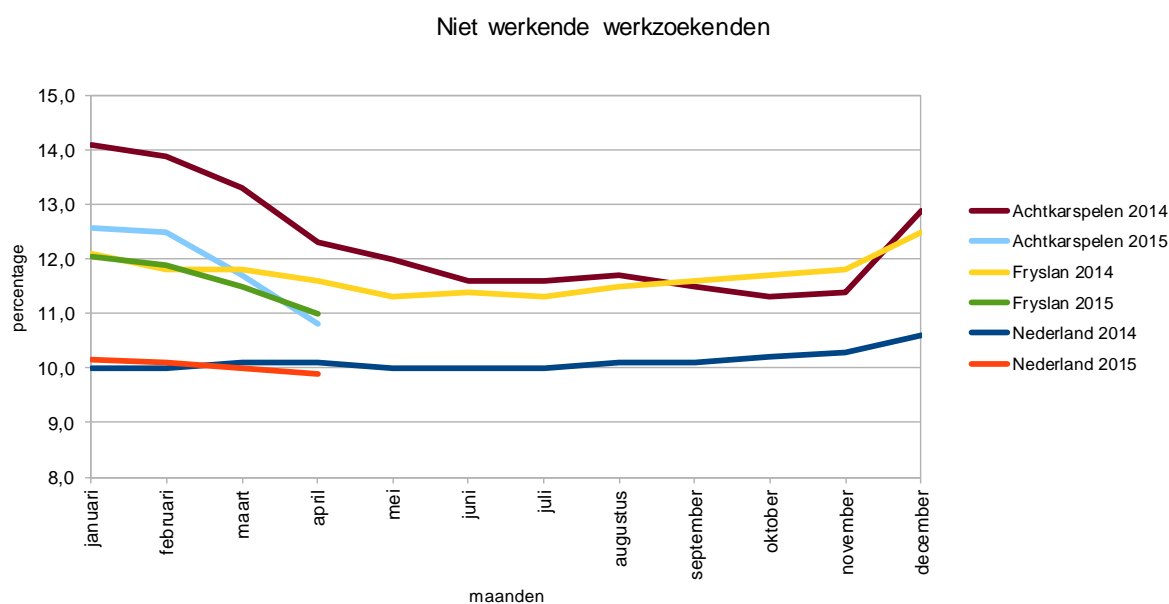
-0.1 in 2015	-0.4 in 2016	-0.8 in 2017	-1.2 in 2018
---------------------	---------------------	---------------------	---------------------

Om dit te realiseren zou jaarlijks € 200.000 extra nodig zijn.

De algemene financiële situatie noopt ons echter keuzes te maken. Daarom stellen wij u voor om in 2016 eenmalig € 100.000 in te zetten waarmee de volgende streefwaarden ontstaan:

Maatschappelijk effect	Indicator	Nul-meting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Meer Inwoners participeren	Het aantal werkzoekenden in Achtkarspelen in % (UWV)	12,3	12,2	11,9	11,9	11,9

Motie; Programma 4 – Werk en Inkomen, 30 oktober 2014, P4-M1 – Werkgelegenheid.

Fraude en terugvordering

Op dit moment is er extra aandacht voor de effecten van het landelijk beleid met betrekking tot fraude en terugvordering. Op basis daarvan vindt er een inventarisatie plaats hoe we fraude sneller kunnen opsporen en meer aandacht aan preventie kunnen geven. In de tussentijd moeten handhavingsmaatregelen met de grootst mogelijke terughoudendheid worden toegepast en moet de individuele situatie nadrukkelijk in de beoordeling worden meegenomen. Daarnaast moet de financiële basis van de belanghebbende zo snel mogelijk worden hersteld.

Caparis

Caparis NV behaalt sinds 2013 een positief bedrijfsresultaat, wat erin resulteert dat Achtkarspelen voor de NV financieel niet meer hoeft bij te dragen. Het verschil in het subsidieresultaat daarentegen vraagt echter nog steeds een bijdrage van de gemeenten.

Om te komen tot een omvorming van Caparis wordt in 2015 een herstructureringsplan aan de Raad voorgelegd. Met het herstructureringsplan verwacht het college uitsluitel te krijgen over het tempo, de volgorde en de kosten van het herstructureren. De koers die Achtkarspelen wenselijk vindt, leidt naar een Sw-bedrijf waarin alleen beschut werk achterblijft. Andere werksoorten of diensten nemen gemeenten desgewenst op contractbasis af van het Sw-bedrijf. Met ingang van 2017 is een bezuiniging ingeboekt op Caparis die is gebaseerd op de ontwikkeling van het positieve bedrijfsresultaat. Gelet op het feit dat in het eerste kwartaal 2015 de minimale solvabiliteit van 30% is bereikt, kan een besparing van € 250.000 in 2016 worden verwacht. De AvA bepaalt de resultaatverdeling.

Kosten die uit het herstructureringsproces van Caparis voortvloeien worden voor Achtkarspelen afgedekt door het weerstandsvermogen.

Armoedebeleid

De verhouding tussen het aantal huishoudens met een inkomen tot 101% van het sociaal minimum op het totaal aantal huishoudens in de gemeente Achtkarspelen is op basis van de meest recente gegevens nog onveranderd. Desondanks verwachten we dat het nieuwe armoedebeleid op termijn het gewenste effect zal hebben. De evaluatie in het eerste kwartaal van 2016 moet hierover meer inzicht verschaffen.

Binnen het Armoedebeleid wordt laaggeletterdheid als belangrijke oorzaak van armoede gezien. Samen met het Programma Onderwijs en Jeugdbeleid wordt een instrumentarium ontwikkeld om dit serieuze probleem te bestrijden.

Asielbeleid

De problematiek rondom de opvang van asielzoekers is zeer actueel. Er zijn vier verschillende doelgroepen: statushouders, herhuisvestigers, reguliere asielzoekers en uitgeprocedeerde asielzoekers. Voor deze laatste groep heeft de gemeenteraad van Achtkarspelen op 13 mei 2015 een motie aangenomen inzake noodopvang. Deze motie gaat over de zogenaamde bed, bad en brood regeling. Op dit moment is er geen actuele nood in Achtkarspelen.

Voor de statushouders zijn taakstellingen vanuit het rijk aan gemeenten opgelegd. Hierin verandert niets. Zij beschikken over een verblijfsvergunning en worden altijd al gehuisvest in de gemeente.

Op dit moment wordt in regionaal verband gewerkt aan een concept Plan van Aanpak voor de uitgenodigde vluchtelingen (herhuisvestigers). De uitgenodigde vluchtelingen tellen mee voor de taakstelling. In eerste instantie is de intentie om per gemeente een gezin van maximaal 5 personen te huisvesten.

Reguliere asielzoekers zijn in afwachting van hun procedure met betrekking tot de opvangmogelijkheden. Met betrekking tot de reguliere asielzoekers heeft de staatssecretaris hulp gevraagd aan gemeenten. Er wordt serieus onderzocht of de gemeente een verantwoordelijkheid wil/kan nemen. Dit ook in vervolg op de vragen die de gemeenteraad hierover heeft gesteld.

Voor beide groepen asielzoekers, regulier en uitgeprocedeed, worden de ontwikkelingen op deze gebieden nauwlettend in het oog gehouden.

Nieuw beleid/ uitzettingen

Meer werkzoekenden aan het werk (uitwerking motie) € 100.000 incidenteel

De uitzetting wordt bekostigd door een onttrekking aan de algemene reserve. Door de extra inzet op re-integratie die hierdoor mogelijk wordt, kan de streefwaarde voor de jaren 2016, 2017 en 2018 iets ambitieuzer (van 12,1 naar 11,9) worden neergezet.

Dit jaar is de wet 'banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten' in werking getreden. Deze wet regelt de uitvoering van de afspraak uit het sociaal akkoord dat werkgevers de komende jaren gezamenlijk 125.000 banen voor mensen met een arbeidsbeperking realiseren. Deze wet ondersteunt de ambitie van de gemeente Achtkarspelen om meer mensen met een arbeidsbeperking bij reguliere werkgevers te laten werken.

De gemeente heeft zelf (als werkgever) een voorbeeldrol in deze. De lokale vertaling van de banenafpraak die door de VNG wordt voorgesteld, voor de sector overheid, is één extra baan per gemeente voor 2015. De gemeente Achtkarspelen committeert zich aan de banenafpraak overheid en heeft de ambitie om meer dan één extra baan te realiseren.

Daarnaast ondersteunt de gemeente lokale werkgevers bij het invullen van de banenafpraak. Het ontzorgen van werkgevers is een cruciale randvoorwaarde voor het slagen van de banenafpraak. Voor zover werkgevers ondersteuning nodig hebben bij het aanpassen van

bedrijfsprocessen (functiecreatie), jobcarving, bemiddeling, loonwaardebepaling etc. kunnen zij een beroep doen op het werkgeversteam van de gemeente. De gemeente wil de dienstverlening aan werkgevers een extra impuls geven zodat zij daadwerkelijk banen voor mensen met een arbeidsbeperking gaan aanbieden en de (soms noodzakelijke) begeleiding kunnen gaan bieden.

Om deze ambities te realiseren (bij de gemeente uitvoeren van banenafspraken en ondersteunen werkgevers) is in 2016 eenmalig € 25.000 nodig, te bekostigen door een onttrekking aan de reserve Re-integratie.

Meer samenspel tussen inwoners, ondernemers, het maatschappelijk veld en de overheid

Nieuw is het Maatschappelijk effect 5 – "meer samenspel tussen inwoners, ondernemers, het maatschappelijk veld en de overheid creëren". Geïnspireerd door de kreet "Als je doet wat je altijd al deed, krijg je wat je altijd al kreeg", willen we op een innovatieve manier het samenspel tussen de Inwoners, ondernemers, het maatschappelijk veld en de overheid faciliteren en gezamenlijk vorm geven. Noem het een platform waar voortdurend initiatieven en innovatieve ideeën een plek krijgen en waar nodig de gemeente faciliterend kan zijn. Een soort innovatieve broedplaats voor pilotmogelijkheden, wat leidt tot een nieuw samenspel en waar de spelers elkaar versterken. Dit maatschappelijk effect zal een projectstatus hebben. De werkstructuur die we daarvoor kiezen is de Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen (MOA). Onder de paraplu van de MOA vindt een diversiteit aan activiteiten plaats die bijdragen het aan verhogen van de (arbeids)participatie en de leefbaarheid van de dorpen. Zaken die binnen de MOA geregeld gaan worden zijn: het werkgeverschap (bijv. stichting), het verbinden van werkgevers aan maatschappelijke doelstellingen (bijv. in coöperatieve vorm) en het verbinden van initiatieven uit de dorpen. De MOA zal faciliterend zijn en is geen doel op zich.

Voor het realiseren van de MOA is voor 2016 en voor 2017 eenmalig € 100.000 nodig. Dekking door middel van onttrekkingen aan de reserves SOFA, Re-integratie en de algemene reserve.

Aantal mensen in schulddienstverlening terugbrengen

Het instrument Budgetbeheer binnen de werksoort Schulddienstverlening is erg effectief. Waar landelijk het beroep op schulddienstverlening toeneemt, stabiliseert dit in onze gemeente. Dit is voor een groot deel toe te wijzen aan het steeds grotere gebruik dat van (preventief) budgetbeheer gemaakt wordt. Extra personeelslasten zijn tot dusverre steeds incidenteel ingevuld. Wij willen dit voor 2016 wederom eenmalig invullen.

Voor realisatie is in 2016 eenmalig € 40.000 nodig, te bekostigen door een gelijke onttrekking aan de reserve Waarborgfonds.

Inzetten van vrijwilligers bij budgetbeheer

Inzet van vrijwilligers bij budgetbeheer vergt dat de gemeente deze vrijwilligers faciliteert. Voor het realiseren hiervan is gedurende de periode 2017-2019 een extra budget van € 20.000 per jaar voor scholingskosten nodig. De reserve Re-integratie wordt hiervoor aangesproken.

Algemeen

De inzet van het college is om de het saldo eenmalig (van besparingen en uitzettingen) te bekostigen door een eenmalige onttrekking aan de reserves. Na de eerste onttrekkingen resteerde een negatief saldo van € 25.000 in 2016 en € 12.000 in 2017. Het college stelt voor beide bedragen te onttrekken aan de reserve Re-integratie.

Financieel kader o.b.v. programmabegroting 2015 na wijzigingen t/m 31 mei 2015

PROGRAMMA 4	Investering	Inv.jaar	E/S	2016	2017	2018	2019
Lasten begroot				-22.762	-22.098	-21.867	-21.867
Baten begroot				12.730	12.644	12.559	12.559
Saldo begroot				-10.031	-9.454	-9.308	-9.308
Besparingen							
Herstructurering Caparis			S	250			
Saldo besparingen				250	0	0	0
Uitzettingen							
Budgetbeheer			E	-40			
Dekking uit reserve Waarborgfonds			E	40			
MOA			E	-100	-100		
Dekking uit reserve SOFA			E	75	43		
Dekking uit algemene reserve (na toevoeging teruggave BTW re-integratie)			E		32		
Dekking uit reserve re-integratie			E	25	25		
Intensivering vermindering aantal werkzoekenden			E	-100			
Dekking uit algemene reserve			E	100			
Vrijwilligers bij budgetbeheer			E		-20	-20	-20
Dekking uit reserve re-integratie			E		20	20	20
Faciliteren werkgevers i.v.m. baanafspraken			E	-25			
Dekking uit reserve re-integratie			E	25			
Saldo uitzettingen				0	0	0	0
Saldo totaal				-9.781	-9.454	-9.308	-9.308

Programma 5 - Leefomgeving

Wat willen we bereiken?

In dit programma willen we de volgende maatschappelijke effecten bereiken:

- Een duurzame, schone en veilige leefomgeving creëren en in stand houden
- Behouden en zo mogelijk versterken van het openbaar groen en het unieke landschap in de gemeente
- Op duurzame wijze de aanwezige voorzieningen in stand houden of vernieuwen zodat deze voldoen aan de functionaliteits-eisen
- Het op een adequate manier ontdoen van afvalwater en het beperken van wateroverlast
- Een duurzame en efficiënte inzameling en verwerking en het bestrijden van zwerfafval

Ontwikkelingen/ voortgang

Wegenonderhoud

Het reguliere wegenonderhoud is gebaseerd op de beleidskeuzes die door de raad zijn gemaakt. Op 25 november 2010 heeft de gemeenteraad het gewenste kwaliteitsniveau van de gemeentelijke wegen vastgesteld. Er is gekozen om voor alle wegen binnen de gemeente het kwaliteitsniveau basis aan te houden. Er is niet gekozen voor een gedifferentieerd kwaliteitsniveau. De uitvoering van het wegenonderhoud is gebaseerd op de rapportage 'Vooruitblik en review 2011-2015 (wegbeheer Gemeente Achtkarspelen)'. Hierin is een meerjarenplanning opgenomen voor zowel het groot wegenonderhoud als de rioolvervangingen.

Momenteel wordt gewerkt aan een nieuwe 'Vooruitblik en review' voor de periode 2016- 2019. Hierin wordt ook aandacht besteed aan de vraag of we, als gevolg van de reeds ingeboekte verlagingen op het onderhoudsbudget voor wegen, nog steeds in staat zijn om te voldoen aan het basisniveau en het inlopen van de achterstand in 15 jaar.

Bereikbaarheid

Een belangrijke ontsluiting van de gemeente is de Skieding/Uterwei. Doordat er veel weerstand tegen de oorspronkelijke plannen voor de opwaardering van de Skieding was vanuit de aanwonenden, wordt er op dit moment opnieuw naar de mogelijkheden gekeken. Er wordt nu een MER studie verricht naar een aantal verschillende alternatieve trajecten. De uitkomst hiervan wordt rond de zomer van 2015 verwacht. Het Noordelijke deel van de N358 (Buitenpost-Blauforlaet) is inmiddels in uitvoering. Het gedeelte tussen Blauforlaet en Surhuisterveen is nu in voorbereiding.

Gemeente Tytsjerksteradiel coördineert de aanleg van de ontsluitingsweg Droegeham - Skûlenboarch. De werkzaamheden zijn inmiddels aanbesteed op basis van 'functionele eisen', en zullen worden uitgevoerd door de aannemer VOF Hechsân.

In het kader van het realiseren van een extra sneltrein Groningen Leeuwarden (ESGL) wordt getracht het ov-netwerk een kwaliteitsverbetering te geven. Eén van de maatregelen in het kader van de ESGL is om een gedeelte van het huidige enkelspoor te verdubbelen. Inzet vanuit het college is om aan te dringen op een vlotte uitvoering. Daarnaast is reeds door alle betrokken partijen afgesproken dat de extra sneltrein zal stoppen in Veenwouden. Het college onderzoekt nu of een proef in het kader van KH 2018 om de trein te laten stoppen in Buitenpost haalbaar is.

Nieuw beleid/ uitzettingen

Onkruidbestrijding

Vanaf 1 maart 2016 is het verboden om glyfosaat (Roundup) te spuiten op straten, speeltuinen en wegen en moeten wij als gemeente overstappen op niet-chemische onkruidbestrijding op verhardingen. Er zijn alternatieve methoden die in den lande ook al worden toegepast, zoals borstelen, branden en bestrijding met heet water (wave). In 2015 doen we al een proef met de wave methode. Welke methode ook wordt toegepast de uitvoeringskosten zijn in alle gevallen op basis van een eerste inschatting € 70.000 per jaar structureel hoger.

Biodiversiteit

Naar aanleiding van de discussie over de bezuinigingen op het openbaar groen is door de gemeenteraad, in de raadsvergadering van 11 december 2014, een motie aangenomen ten aanzien van het realiseren van meer biodiversiteit. Het college heeft aangegeven om hier bij de kadernota met concrete voorstellen te komen.

Bosplantsoen/bomen

De aanplant van bosplantsoen en bomen is een relatief voordelige manier met een grote meerwaarde qua biodiversiteit. Bomen zoals de esdoorn, kastanje, zoete kers, acacia, linde en els zijn goede soorten vanwege het stuifmeel en nectar voor bijen en andere insecten. Bosplantsoen zoals de wilg, vuilboom, meidoorn en els zijn ook goede soorten. Door bij de omvormingen (van beplanting naar bosplantsoen) hier rekening mee te houden evenals bij lopende reconstructie kan een bijdrage geleverd worden. Dit houdt wel in dat er soms duurdere soorten moeten worden gekozen dan wanneer dit niet gebeurt.

We kunnen hier in de omvormingen (van beplanting naar bosplantsoen) rekening mee houden evenals bij de lopende reconstructies (bomenplannen) en kiezen voor soorten die geschikt zijn voor bijen. Beschikbaar stellen van eenmalig € 5.000 voor de jaren 2016 én 2017 en tijdens de omvormingen, bij reconstructies en op andere geschikte locaties in zetten voor geschikte soorten bosplantsoen. Dit levert een bijdrage aan de biodiversiteit over een langere periode. Een investering in bosplantsoen/bomen is relatief voordelig en levert een structurele bijdrage aan de biodiversiteit.

Parkeervoorziening dorps huis Surhuizum

Plaatselijk Belang Surhuizum en het bestuur van Stichting Dorps huis 'De Delfeart' hebben samen een initiatief ontwikkelt voor het realiseren van een goede parkeervoorziening bij het dorps huis in Surhuizum. De dorps gemeenschap van Surhuizum heeft een goede, definitieve parkeerplaats bij het dorps huis 'De Delfeart' al jaren hoog op haar verlanglijst staan. In het project 'Groene Dorpen-Surhuizum' in 2012 werden twee inrichtingsvarianten voor de omgeving van het dorps huis besproken, maar een initiatief tot de bouw van zorgwoningen op de locatie doorkruiste een verdere uitwerking. Dit woningbouwinitiatief is niet haalbaar gebleken en nu willen Plaatselijk Belang Surhuizum en het bestuur van Stichting Dorps huis 'De Delfeart' echt werk gaan maken van de nieuwe parkeerplaats. Het ligt echter voor de hand om deze opgave te verbreden tot de hele omgeving van het dorps huis, dus inclusief de entree, het terras en het grote grasveld.

Voor de financiering van de plannen zal de werkgroep subsidies aanvragen bij diverse instanties waaronder het 'Iepen Mienskip Fûns'. Cofinanciering is hierbij essentieel. Het college wil dit initiatief graag steunen door een eenmalig krediet beschikbaar te stellen van € 35.000.

Onderdoorgang spoorbrug langs de Trekvaart

Naar aanleiding van de evaluatie van de rondweg is besloten een deel van de overgebleven middelen van het project rondweg in te zetten voor de uitvoering van een aantal maatregelen die voortvloeien uit de evaluatie. Een van de maatregelen was:

'Nader onderzoeken en bij toestemming van Prorail en Wetterskip Fryslân, uitwerken en uitvoeren van een fietsverbinding (onderdoorgang) bij de spoorbrug langs de Trekvaart (kosten planvorming en uitvoering maximaal € 120.000)'

Een tussentijdse conclusie is dat het wel mogelijk lijkt te zijn om dit te realiseren, en dat zowel Prorail, het Wetterskip Fryslân als de Provincie Fryslân hier aan mee willen werken ook al hebben zij aangegeven hier geen budget voor beschikbaar te hebben. Echter worden er behoorlijk wat aanvullende voorwaarden gesteld ten aanzien van de veiligheid en constructie-uitvoering van de onderdoorgang waardoor duidelijk is dat deze niet gerealiseerd kan worden binnen het beschikbaar gestelde budget (krediet € 7.210.051). De aanvullende voorwaarden zorgen voor een kostenverhoging van € 50.000.

Wij stellen u voor in 2017 een aanvullend krediet van € 50.000 beschikbaar te stellen om deze meerkosten op te vangen. De daaruit voortvloeiende kapitaallast is in het 1e jaar na afronding van de investering € 2.750.

Besparingen

De afgelopen jaren is fors bezuinigd op onderdelen uit het programma Leefomgeving, zoals wegenonderhoud, groenonderhoud, gemeentelijke accommodaties, openbare verlichting. Ook voor de komende jaren zijn al bezuinigingen ingeboekt op deze onderdelen wat een behoorlijke uitdaging vormt om dat te gaan realiseren. Voor de komende jaren voorzien we dan ook geen extra bezuinigingsmogelijkheden op de onderhoudsbudgetten.

Inhaalslag inlopen achterstand groot wegenonderhoud

Zoals gemeld in het jaarverslag liggen we 'voor op schema' inzake het inlopen van de achterstanden op het wegenonderhoud. De jaarlijks beschikbaar te stellen bedragen voor het inlopen van de achterstand zijn al naar beneden toe bijgesteld mede door het inlopen van het achterstallig wegenonderhoud in 15 jaar in plaats van 10 jaar.

De achterstand bedroeg op 01-01-2015 € 2.738.000. Dat is de stand na 4 jaar inlopen. Als we kijken wat er begroot is in de komende 11 jaren om deze achterstand in te lopen (budgetten van 2018 zijn geëxtrapoleerd naar de toekomst toe) dan zouden we in totaal € 172.765 'te veel' geraamd hebben. Dit bedrag kunnen we in mindering brengen op de begrote bedragen. Dit levert een structurele bezuiniging op van € 17.277 per jaar. Verdeeld over € 7.574 voor niet-levensduur verlengend en € 9.703 voor levensduur verlengend wegenonderhoud.

Financieel kader o.b.v. programmabegroting 2015 na wijzigingen t/m 31 mei 2015

PROGRAMMA 5	Investering	Inv.jaar	E/S	2016	2017	2018	2019
Lasten begroot				-12.204	-11.730	-11.572	-11.572
Baten begroot				6.279	6.260	6.274	6.274
Saldo begroot				-5.924	-5.470	-5.298	-5.298
Besparingen							
Groot wegenonderhoud - deels lagere kapitaallast (inhaalslag)			S	17	17	17	17
Saldo besparingen				17	17	17	17
Uitzettingen							
Onkruidbestrijding			S	-70	-70	-70	-70
Biodiversiteit			E	-5	-5		
Parkeervoorziening Dorpshuis Surhuizum	35	2016	S		-2	-2	-2
Extra budget spoorwegondergang	50	2017	S			-3	-3
Saldo uitzettingen				-75	-77	-75	-75
Saldo totaal				-5.982	-5.530	-5.356	-5.356

Programma 6 - Ontwikkeling en economische zaken

Wat willen we bereiken?

De volgende maatschappelijke effecten worden nagestreefd:

- Werken - Versterking van de economische positie van de gemeente Achtkarspelen en daarmee behoud en waar mogelijk groei van de werkgelegenheid.
- Recreatie en toerisme - Versterking van de recreatieve en toeristische sector.
- Vergunningverlening - Kansen en ontwikkelingsmogelijkheden voor Inwoner en bedrijf worden via efficiënt
- georganiseerde vergunningprocedures mogelijk gemaakt.
- Wonen - Een toereikend, duurzaam, kwalitatief goed en op de behoefte afgestemd woningaanbod
- Ruimtelijk Beleid - Het beleid is uitnodigend en biedt ruimte voor ontwikkeling.
- Duurzame ontwikkeling - Zorg dragen voor een veilige, leefbare en duurzame samenleving.
- Kruidhof- Een aantrekkelijke en toekomstbestendige Kruidhof.

Ontwikkelingen/ Voortgang

Werken

ANNO

Met verwijzing naar Hoofdstuk II, onderdeel ANNO II: De opgave voor Noordoost Fryslân, is voor de periode 2016-2020 een bedrag van € 40.000 per jaar nodig voor uitvoeringskosten. Voorgesteld wordt deze kosten (in totaal een bedrag van € 200.000) te financieren uit het OFA (Ontwikkelingsfonds Achtkarspelen). De uitvoeringskosten van ANNO I zijn ook op die manier gefinancierd.

PIP Skûlenboarch

Provinciale Staten hebben ingestemd met het milieueffectrapport (MER) voor het watergebonden bedrijventerrein Skûlenboarch-Westkern. Dit betekent dat de weg vrij is voor het opstellen van een provinciaal inpassingsplan (PIP) waarmee de ontwikkeling van het nieuwe bedrijventerrein planologisch mogelijk gemaakt wordt. Momenteel wordt het PIP voorbereid door de provincie Fryslân en de gemeenten Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen.

Glasvezel

Om in de gehele gemeente een open, betaalbaar en toekomstbestendige breedbandontsluiting door middel van een glasvezelnetwerk te realiseren is een steviger rol van de (lokale)overheid nodig. De heersende opinie is dat er voor de overheid in de dorpen, waar nu een coax verbinding ligt, geen grote rol is weggelegd. Daarvoor worden door Brussel belemmeringen opgeworpen: dit moet aan de markt worden overgelaten. Echter in de praktijk blijkt dat de markt kleine dorpen en zeker de buitengebieden niet meeneemt. Vandaar dat de gemeente onderzoekt wat wel en wat niet mag. Hiervoor wil het college in 2015 een start maken met een vooronderzoek. In het najaar zal hiervoor aan de raad budget (€ 40.000) gevraagd worden voor een eerste toets in Brussel. Dit bedrag kan worden verdubbeld door een bijdrage vanuit ANNO. Naar aanleiding van de uitkomsten zal blijken of deze route kansrijk is. Ook kan er dan een inschatting gemaakt worden van wat de kosten zijn van een formele goedkeuring door Brussel. Om die formele goedkeuring te krijgen er daarna gestart worden met een traject om die toestemming te verkrijgen. Wat hiervoor de kosten zullen zijn, is nu nog niet in te schatten. Dat is afhankelijk van de reactie op de eerste toets door Brussel.

De totale kosten van de aanleg van een glasvezelnetwerk door de gehele gemeente wordt geschat op een investering van € 15 á € 20 miljoen. Hiervoor zal tegen die tijd een sluitende

business case moeten worden opgesteld. De totale kosten van de aanleg van een glasvezelnetwerk door de gehele gemeente wordt geschat op een investering van € 15 á € 20 miljoen. Hiervoor zal tegen die tijd een sluitende business case moeten worden opgesteld.

Ontwikkeling visie centrum Surhuisterveen

Detailhandel en winkelgebieden zijn visitekaartje en imago dragers van een stad, dorp of wijk. Zij zijn sterk bepalend voor het woon- en leefklimaat voor inwoners en het vestigingsmilieu voor overige bedrijven. Daarnaast biedt de detailhandel binnen de gemeente veel werkgelegenheid (handel en reparatie is na industrie de grootste sector in Achtkarspelen!).

Door de economische recessie, demografische ontwikkelingen (krimp, vergrijzing) en internet wijzigt het gedrag van consumenten. Binnen de detailhandelssector leiden het grote aanbod, schaalvergroting, filialisering en teruglopende winkelbestedingen tot verdringing. Tegelijkertijd neemt het belang van internet als aankoopkanaal verder toe. De nieuwe winkelmarkt vraagt om andere kwaliteiten en randvoorwaarden.

Het centrum van Surhuisterveen heeft een relatief groot winkelaanbod en een sterke streekfunctie. Maar ook hier neemt de druk steeds verder toe. Op welke manier kan het centrum van Surhuisterveen hier op inspelen? In 2004 is er een toekomstvisie opgesteld. Dit plan is inmiddels verouderd en de projecten die in deze visie zijn opgesteld zijn inmiddels grotendeels gerealiseerd. Naast deze visie is in 2013 een korte schouw geweest voor het centrum. Eén van de aanbevelingen in deze schouw is het beleid en de kwaliteit beter te definiëren. Het is wenselijk voor de actualisering van de toekomstvisie éénmalig € 25.000 te reserveren. Deze visie kan tevens als bouwsteen dienen voor projecten uit Surhuisterveen die ingebracht worden voor ANNO II.

Recreatie en Toerisme

Wandel-, fiets- en ruitersporenplan

De wandel-, fiets en ruitersporen worden uitgebreid, zoveel mogelijk door oude kerkfiets- en trekpaden weer op te knappen. Dit in afstemming met andere gemeenten. Na de zomer (2015) wordt het plan in het college besproken en voorgelegd aan de raad.

Doorvaart De Leijen – Surhuisterveen

Een positieve impuls voor het ontwikkelen van waterrecreatie in onze gemeente ligt in het creëren van een extra vaarmogelijkheid: een doorvaart vanaf De Leijen naar Surhuisterveen. De doorvaart heeft een directe positieve uitwerking op de waterrecreatie, maar daarnaast kan de spin off een goede impuls geven aan de leefbaarheid en werkgelegenheid.

De ambitie is om een volgende stap te zetten om de doorvaart te realiseren. Het plan zal nader worden uitgewerkt en er zal een kostenopzet worden gemaakt. Daarnaast zullen de financieringsmogelijkheden worden onderzocht. Hiervoor zal een promotiefilm en ander promotie materiaal worden gemaakt. De kosten voor het maken van promotiemateriaal worden geraamd op € 15.000 en kunnen gefinancierd worden uit het OFA.

Vergunningverlening

Vergunningprocedures worden zo ingericht dat de kansen en ontwikkelingsmogelijkheden voor inwoner en bedrijf efficiënt worden georganiseerd. Door het verstrekken van vergunningen en het toetsen van meldingen, staat de gemeente activiteiten toe die goedkeuring van het college behoeven. Dit onder voorschriften omdat die handelingen anders negatief van invloed kunnen zijn op bijvoorbeeld de veiligheid, de kwaliteit van de bebouwde omgeving of het milieu. De uitvoering van dit onderdeel zal vanaf dit begrotingsjaar plaats vinden in de Werkmaatschappij.

Toeziens en Handhaving

Het doel van Toezicht en Handhaving is het naleefgedrag van regels in de fysiek omgeving te verhogen, teneinde een veilige, leefbare en duurzame omgeving te bereiken/versterken. Toezicht en Handhaving richt zich vooral op preventie (voorkomen dat regels worden overtreden), toezicht op naleving van regels, behandeling van meldingen leefomgeving

(klachten fysieke omgeving) en handhavend optreden tegen overtredingen. De uitvoering van dit onderdeel zal vanaf dit begrotingsjaar plaats vinden in de Werkmaatschappij.

Leges

De volgende maatschappelijke ontwikkelingen zijn risicovol voor de inkomstenverwachtingen t.a.v. leges.

- structureel minder aanvragen vanwege de nasleep van de economische crisis en de demografische prognoses (met name op de huizenmarkt)
- verwachte verdergaande ontwikkeling van meer vergunning vrij bouwen en een meldingsplicht i.p.v. vergunningplicht.
- Het uitblijven van vergunningaanvragen voor grotere bouwwerken.

De niet leges gerelateerde werkzaamheden zijn ongeveer 42% van de totale werkzaamheden betreffende de bouwcomponent van de WABO vergunningverlening. De leges gerelateerde werkzaamheden worden ook daadwerkelijk door de legesinkomsten gedekt. De gemeenten zullen steeds meer de regie (proces en juridisch) op zich nemen en de techniek zal door marktpartijen (private sector) overgenomen worden.

Op grond van het eerste gegeven (minder aanvragen) hebben wij de afgelopen jaren reeds een aantal formatieve maatregelen genomen. In 2014 is nog een taakstelling van 1 fte op het gebied van milieuwetgeving gerealiseerd. Vanaf 2015 zal de formatie, indien bovenstaande ontwikkelingen zich daadwerkelijk voordoen, verder worden aangepast.

Wonen

Nieuwe Woningwet

Op 1 juli a.s. treedt de nieuwe Woningwet in werking. Dit levert een groot aantal veranderingen op in de werkwijze van de corporaties en in de relatie tussen gemeenten en corporaties. Op basis van deze wet en de doelstellingen uit de gemeentelijke Woonvisie neemt de gemeente het initiatief om met corporaties tot prestatieafspraken te komen. De afspraken hebben tot doel om tot een betere afstemming en samenwerking te komen. We verkennen waar we dezelfde doelen nastreven en elkaar kunnen versterken en leggen dit vast in werkbaar en heldere afspraken.

Wonen en zorg

Deze demografische trends en de ontwikkelingen in het zorgdomein stellen andere eisen aan de woningvoorraad. Hoe pak je dat aan? De woningen die in de toekomst nodig zijn, zijn immers al gebouwd: de bestaand voorraad. Deze woningen aan de eisen van deze tijd te laten voldoen en klaar te stomen voor de toekomstige opgave is één van de uitdagingen uit de gemeentelijke Woonvisie.

Belangrijkste ontwikkeling is dat de sterk groeiende groep oudere inwoners langer zelfstandig moet (en vaak ook wil) blijven wonen, ook wanneer zij zorg nodig hebben. De omvang van de nieuwbouw (zorggeschikt) en herstructurering is onvoldoende om deze groeiende vraag op te vangen.

Particulieren kunnen niet afwachten maar moeten gaan anticiperen op hun toekomstige zorgvraag door te investeren in hun woning. Slimme technologische toepassingen kunnen bijdragen om de zorg en het wonen slimmer en beter te maken (domotica). Goede digitale verbindingen zijn daarbij essentieel.

Ruimtelijk Beleid

Omgevingswet, omgevingsvisie en uitnodigingsplanologie

De Omgevingswet vervangt het huidige systeem van omgevingsrecht. Het is de bedoeling dat de wet in 2018 in werking treedt. In de Omgevingswet gaan 40 wetten, 120 algemene maatregelen van bestuur en een paar honderd ministeriële regelingen op het gebied van de fysieke leefomgeving op.

De integratie van de wetten moet leiden tot:

- minder regels en planvormen;
- meer samenhang in beleid en regels en betere besluitvorming;
- snellere procedures;
- meer afwegingsruimte voor de lagere overheden.

Een succesvolle implementatie van de inhoudelijke en organisatorische veranderingen die voortvloeien uit de Omgevingswet kost tijd en vereist een goede voorbereiding. De afgelopen periode is gewerkt aan een Plan van aanpak Implementatie Omgevingswet. In dit plan zijn de keuzes en actiepunten inzichtelijk gemaakt die nodig zijn voor een goede implementatie van de wet. De komende tijd zullen deze keuze- en actiepunten uitgewerkt moeten worden.

Eén van de keuze- en actiepunten is het opstellen van een omgevingsvisie. De omgevingsvisie is een visie op strategisch niveau die gaat over de noodzakelijke en de gewenste ontwikkelingen binnen het grondgebied van onze gemeente.

Een andere kans die de nieuwe wet biedt is om via 'uitnodigingsplanologie' stagnerende gebiedsontwikkelingen te doorbreken. Uitnodigingsplanologie betekent een andere rol voor de overheid: zij stelt globale kaders en laat de invulling van ontwikkelingen meer over aan de samenleving. De gemeente biedt meer ruimte, stuurt op proces, faciliteert en verleidt. Daarbij staat bij de beoordeling van initiatieven het 'ja, mits ... principe' centraal.

Niet iedere ontwikkeling heeft in de praktijk dezelfde vorm van sturing, kaderstelling en betrokkenheid nodig. De vorm en de mate waarin verschilt per opgave en is afhankelijk van het gebied, het gewenste ambitieniveau, de omvang, de mate van complexiteit én de politieke gevoeligheid.

Voor de gemeenten ligt de vraag dus voor: bij welke soorten opgaven en initiatieven kunnen en willen wij winst behalen via uitnodigingsplanologie? En wat betekent dit voor onze werkwijze, zowel ambtelijk als bestuurlijk? We staan voor de opgave om deze discussie over uitnodigingsplanologie te voeren en de resultaten daarvan te implementeren om initiatieven in onze gemeente optimaal te faciliteren.

Verder uitwerking en implementatie: € 25.000.

Duurzame ontwikkeling

Initiatieven uit de mienskip

Naar aanleiding van de beleidsnota zijn in het voorjaar 2015 inspiratieavonden georganiseerd over het nemen van duurzame dorpsinitiatieven! Doel is ondersteuning te bieden aan initiatieven op het gebied van duurzaamheid, leefbaarheid en betrokkenheid. Met deze initiatiefgroepen worden vervolgesprekken gehouden.

Grootschalige toepassing zonne-energie

Grootschalige toepassing zonne-energie Op het gebied van grootschalige toepassing van zonne-energie worden twee sporen onderzocht: zonnepanelen op onrendabele hoeken bedrijventerrein, bijv. door een marktpartij en daarmee jaarlijks extra inkomsten genereren (in plaats van agrarische pacht commerciële pacht). Daarnaast wordt onderzoek gedaan naar een grote Sinnegreide op gronden grenzend aan bedrijventerrein De Swadde in Buitenpost. Hierbij wordt een marktverkenning uitgevoerd waarbij de financiële en technische haalbaarheid, inwonerparticipatie en de rol van de gemeente wordt onderzocht.

Hoewel nadere uitwerking nog moet volgen en de gemeente hier o.a. afhankelijk is van marktpartijen en landelijke subsidieregelingen (SDE+) zijn de signalen tot dusver positief. In het financieel overzicht is een opbrengstpotentie (besparing) opgenomen van € 20.000.

Kruidhof

De Kruidhof werkt volop aan de ambities voor 2018. De inzet voor de Culturele Hoofdstad met hierbij het project 'Silence of the Bees' krijgt meer en meer vorm en wordt meegenomen in het gehele programma 'Poarte nei de Noardlike Fryske Walden'.

Eén van de ambities is om meer en meer bezoekers te genereren door een jaarrond openstelling te bewerkstelligen in het jaar van de Culturele Hoofdstad en daarna. De bedrijfsvoering en huidige inkomsten van De Kruidhof, waaronder die van de begrote re-integratiegelden (€ 75.000) worden in de loop van dit proces bijgesteld. De Kruidhof kan een belangrijke re-integratiefunctie voor de gemeente Achtkarspelen blijven vervullen. Hierover worden dan nadere contractuele afspraken gemaakt worden. Dit brengt met zich mee dat de begrote realisatie van inkomsten uit re-integratieactiviteiten moet worden bijgesteld.

Op termijn is het realistisch om te veronderstellen dat er meer inkomsten worden gegenereerd door het realiseren van de ambities zoals geformuleerd in de ontwikkelvisie van Reesink en SYARK, de Business Case en het Interreg VB programma Green Economy project. Voordat een en ander tot wasdom komt, zal de ver(nieuw)bouw afgerond moeten zijn en de beoogde innovaties geïmplementeerd. Vanaf 2018 moet het mogelijk zijn om toe te werken naar een bedrijfsvoering met significant hogere inkomsten.

Grondbedrijf

De waarden van agrarische gronden nemen door veranderingen in de agrarische sector aanzienlijk toe. De waarde van landbouwgrond steeg in de afgelopen maanden met meer dan 10% ten opzichte van december 2014. De gemeente heeft ruwe gronden in eigendom. Waar deze gronden op dit moment in voor 3-4 euro in de boeken staan, kan de waarde afhankelijk van ligging, kwaliteit en positie oplopen tot 5-6 euro per m². Het college onderzoekt de mogelijkheden om deze meerwaarde op percelen, die volgens de structuurvisie en als gevolg van demografische ontwikkelingen niet tot ontwikkeling zullen komen, te verzilveren door verkoop. Door verkoop van gronden kan de gemeente bovendien vrijer beschikken over de waarde die de gronden vertegenwoordigen. Ook kan het toekennen van een hogere waarde aan deze percelen boekhoudkundig een voordeel opleveren voor de vermogenspositie van de gemeente. Een en ander wordt nader onderzocht en per perceel afgewogen.

Financieel kader o.b.v. programmabegroting 2015 na wijzigingen t/m 31 mei 2015.

PROGRAMMA 6	Investering	Inv.jaar	E/S	2016	2017	2018	2019
Lasten begroot				-3.945	-4.189	-4.619	-4.619
Baten begroot				2.609	2.333	2.929	2.929
Saldo begroot				-1.336	-1.856	-1.690	-1.690
Besparingen							
Verhuur Sinnegreiden			S		20	20	20
Saldo besparingen					20	20	20
Uitzettingen							
ANNO 2			E	-40	-40	-40	-40
Dekking uit reserve OFA			E	40	40	40	40
Visie Surhuisterveen			E	-25			
Voorbereidingen omgevingswet			E	-25			
Kruidhof			S	-75	-75	-50	-38
Saldo uitzettingen				-125	-75	-50	-38
Saldo totaal				-1.461	-1.911	-1.720	-1.708

Programma 7 - Veiligheid

Wat willen we bereiken?

In dit programma willen we de volgende maatschappelijke effecten bereiken:

1. De inwoners van Achtkarspelen moeten zich veilig kunnen voelen.
2. De bereikbaarheid van politie en brandweer moet optimaal zijn.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Blijvend veiligheidsgevoel behouden in woonomgeving van inwoners d.m.v. buurtbemiddeling	meer dan 50% geslaagde bemiddelingen (gemeente i.s.m. buurtbemiddeling)	2015 (registratie meldingen)	> 0	> 2	> 4	> 4
Adequate hulpverlening: huisverbod	aantal opgelegde huisverboden (Huisverbod Online)	5 (1-9-2014)	< 10	< 10	< 9	< 8
Adequate hulpverlening: multiproblem casussen	aantal multiproblem casussen voorgelegd aan Veiligheidshuis (Veiligheidshuis)	4 (1-9-2014; waarvan 1 groep jongeren van circa 40 pers))	< 7	< 7	< 6	< 5

Ontwikkelingen/ voortgang

Inwoners moeten zich blijvend veilig kunnen voelen.

De gemeente is in gesprek met Kearn om buurtbemiddeling op te pakken. In verband met een bezuiniging wordt hier pas in 2016 mee gestart, in plaats van 2015. In 2016 is er € 2.500 beschikbaar. Vanaf 2017 wordt dit € 5.000.

De streefwaarden voor 2015 en 2016 zijn daarom aangepast. Voor het overige blijven de streefwaarden gelijk.

Adequate hulpverlening voor inwoners

De gemeentelijke veiligheidsketen en de zorgketen (Sociaal Domein) zullen elkaar steeds meer opzoeken en samenwerken om effectiever op te kunnen treden in casussen. Het Veiligheidshuis ontwikkelt zich als Zorg- en Veiligheidshuis.

De streefwaarden van "multiproblem casussen" voorgelegd aan het Veiligheidshuis en het aantal huisverboden blijven gelijk.

Wel moet het bedrag in de begroting voor Huisverbod Online worden aangepast. Eerder is dit bedrag begroot op € 750 per jaar, dit was echter alleen van toepassing op het eerste jaar. Het bedrag moet worden verhoogd naar ca. € 5.000 per jaar, omdat volgens afspraak ook de administratieve afhandeling door Fier Fryslân en de politie moet worden betaald.

Handhaving van de wet- en regelgeving, meer richten op overtreeders dan op degenen die het goed voor elkaar hebben

Dit is continu in uitvoering, zowel via de gemeentelijke handhaving (zie ook Programma 6) als via gemeente overstijgende instanties, zoals het RIEC (= Regionaal Informatie- en Expertise Centrum).

Strak toezicht op de GR Veiligheid en de GR FUMO

Vanuit Team Veiligheid wordt de beoordeling van de stukken met betrekking tot de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio gecoördineerd. Het gaat hier dan om notities en besluitvorming omtrent veiligheidszaken en financiële zaken. Met de verdere vorming van de werkmaatschappij is het de bedoeling om de samenwerking van de gemeenten op dit gebied verder te stroomlijnen.

Op financieel gebied blijven we scherp toezien dat de uitgaven binnen de begrote budgetten vallen.

In het groot onderhoud gemeentefonds is ook de cluster OOV onderzocht. Hierbij is er een herverdeling geweest van de middelen voor Openbare Orde en Veiligheid tussen de gemeenten. De cluster OOV wordt gebruikt als verdeelsleutel van het nadelig saldo van de brandweer. De Veiligheidsregio wil nu de herverdeling van middelen toepassen bij de verdeelsleutel van het nadelig saldo op de brandweer. Alle Fryske gemeenten ontvangen meer voor de OOV. De nieuw berekende verdeelsleutel laat grote schommelingen zien in de bijdrage van het nadelig saldo van de brandweer. Voor onze gemeente brengt de nieuwe verdeling een verhoging met zich mee van € 56.845 in 2017 en € 114.815 in 2018 en de volgende jaren.

De begroting van de Veiligheidsregio voor de komende jaren op basis van de oude verdeelsleutel is u in de raad van 4 juni voorgelegd. De komende jaren is een stijging van de bijdrage in het nadelig saldo te verwachten van € 32.400 in 2016, € 49.700 in 2017, € 68.300 in 2018 en € 81.900 in 2019.

Op het gebied van brandweezorg zijn er een aantal ontwikkelingen die wij scherp zullen volgen. Het gaat hierbij onder andere over het Dekkingsplan 2.0, waarbij de opkomsttijden van de brandweer ook worden meegenomen. De verwachting is dat dit project eind 2016 is afgerond.

Het toezicht op de Gemeenschappelijk Regeling van de FUMO ligt bij programma 6.

Handhaving politiepost in gemeentehuis

Er zijn toegangspassen verstrekt aan alle medewerkers van politieteam Achtkarspelen, zodat ook vanuit dit gemeentehuis gewerkt kan worden. Verder wordt er een balie en spreekkamer zodanig gefaciliteerd dat de politie deze ook in gebruik kan nemen, voor bijvoorbeeld het opnemen van aangiftes. De verwachting is dat als de politie meer het gemeentehuis in Buitenpost als uitvalsbasis gebruikt, dit ook een positief effect zal hebben op de aanrijtijden van de politie in onze gemeente. Verder worden er andere maatregelen getroffen voor verbetering van de aanrijtijden, zoals betere afstemming met meldkamer en auto's in het veld.

Overige ontwikkelingen in 2016

Actualisatie, herinrichting en verdere professionalisering van het crisisplan en de crisisorganisatie:

Per 2016 worden de functies in de crisisorganisatie niet meer per gemeente gevuld, maar per district. District Noordoost bestaat in dit geval uit de gemeenten Achtkarspelen, Dantumadiel, Dongeradeel, Kollumerland c.a., Smallingerland en Tytsjerksteradiel.

Besparingen

Bij de vaststelling van de begroting 2015 is besloten buurtbemiddeling in te zetten. Vanwege een bezuinigingsslag is besloten de buurtbemiddeling voor 2015 te schrappen en in 2016 te starten met de helft van het budget. Vanaf 2017 komt het hele bedrag van € 5.000 voor buurtbemiddeling beschikbaar.

Financieel kader o.b.v. programmabegroting 2015 na wijzigingen t/m 31 mei 2015

PROGRAMMA 7	Investering	Inv.jaar	E/S	2016	2017	2018	2019
Lasten begroot				-1.296	-1.348	-1.401	-1.401
Baten begroot				36	36	36	36
Saldo begroot				-1.259	-1.312	-1.365	-1.365
Besparingen							
Buurtbemiddeling			E	2			
-							
Saldo besparingen				2	0	0	0
Uitzettingen							
Huisverbod online			S	-5	-5	-5	-5
Veiligheidsregio verdeelsleutel OOV voor de brandweer			S	0	-57	-115	-115
Toename nadelig saldo begroting Veiligheidsregio			S	-32	-50	-68	-82
Saldo uitzettingen				-37	-112	-188	-202
Saldo totaal				-1.294	-1.424	-1.553	-1.567

Programma 8 - Dienstverlening

Wat willen we bereiken?

Binnen dit programma willen we de volgende maatschappelijke effecten bereiken;

- Klantencontactcentrum (KCC). Excellente dienstverlening waarbij de integrale klantvraag centraal staat. Inwoners voelen zich goed geholpen
- Informatiebeheer. Zorgen voor een uitstekende kwaliteit, de volledigheid en betrouwbaarheid van basisgegevens. Het wordt inwoners steeds makkelijker gemaakt gebruik te maken van (semi) overheidsdiensten.
- Bestuur. Inwoners voelen zich in hun inwonersbelang gehoord en geleid.

Maatschappelijke effect	Doelen	Nulmeting	Streefwaarden			
			2016	2017	2018	2019
Excellente dienstverlening waarbij de integrale klantvraag centraal staat.	Telefonische bereikbaarheid 8k-td.	95% (maart. 2015)	95%	95%	95%	95%
	% inkomende telefoontjes (binnen kantoor tijden) dat binnen 30 seconden wordt opgenomen.	60%	80%	80%	80%	80%
	% inkomende telefoontjes waar direct antwoord op wordt gegeven	50%	60%	70%	70%	75%
	% afhandeling aanvragen binnen servicenormen	99%	Nulmeting			
	% Telefoontjes worden in het KCC in het Frysk aangenomen.		100%	100%	100%	100%
Zorgen voor een uitstekende kwaliteit, de volledigheid en betrouwbaarheid van basisgegevens	Behalen audits op basisregistraties	Audits worden vanaf 2015 afgenomen	100%	100%	100%	100%
Goed functionerende gemeente met maximale zeggenschap voor burgers	Bestuurlijke thema's waarbij (digitale) directe belangen vertegenwoordiging is toegepast	0	0	1	2	3

Ontwikkeling/ voortgang

KCC

De inwoner heeft vertrouwen in onze dienstverlening. We willen ons daarin presenteren met excellente dienstverlening waarbij de integrale klantvraag centraal staat. Of het nu balie, telefonie of internet is, de inwoner krijgt bij ieder kanaal dezelfde kwaliteit van diensten.

- Laagdrempelige toegang naar onze dienstverlening voor inwoners en ondernemers. We richten ons meer op de digitale dienstverlening. De inwoner kan 24 uur per dag kiezen uit een toenemend productenaanbod. Kan de inwoner hier niet mee uit de voeten kan, dan wordt hulp aangeboden.
- In ons gemeentehuis zijn we op kantooruren geopend. We helpen inwoners steeds meer op afspraak en zijn daarop aanspreekbaar.
- We zorgen ervoor dat we als organisatie uitstekend telefonisch bereikbaar zijn.

We willen onze dienstverlening inrichten naar maximale zeggenschap van de inwoner

- De inwoner mag zien binnen welke termijn hij geholpen wordt. In toenemende mate zullen we dit klantcontact regisseren.
- We onderzoeken de wijze waarop we inwoners kunnen betrekken in de vorming van onze dienstverlening.

Algemeen

Als we ons richten op goede dienstverlening zal dat tot gevolg hebben dat aan de kostenkant bespaard kan worden. Richten we ons echter op de mindere kosten dan zal dit leiden tot vermindering van onze dienstverlening. In onze dienstverlening zullen we daarom altijd de kwaliteit voorop stellen.

Vermindering van kosten als gevolg van goede Dienstverlening zal zich binnen alle programma's voordoen. Daarom wordt voor dit onderdeel ook specifiek verwezen naar de paragraaf over de algemene financiële beschouwingen.

Bereikbaarheid

Eind 2016 willen we in onze bereikbaarheid de volgende resultaten hebben geboekt.

1. Het telefonie-kanaal staat primair open voor inwonercontacten

Inwoner en niet-inwoner gericht telefoon verkeer zijn nadrukkelijker van elkaar gescheiden. Iedere medewerker is zelf verantwoordelijk voor zijn eigen bereikbaarheid en is daarop aanspreekbaar. De medewerker wordt daarin gefaciliteerd met de middelen die voor dat doel nodig is.

Het call center wordt ontlast van secretaresse-achtige werkzaamheden van interne aard. Daarnaast wordt het call center bij piekbelasting bijgestaan door andere medewerkers binnen de organisatie.

2. Waar we verantwoordelijk voor zijn in ons inwonercontact voor product en dienst hebben we inzicht in de daartoe gevoerde communicatie. Ongeacht welk kanaal. Systemen dienen daartoe faciliterend te zijn.

3. Afspraak is afspraak

Regie daarop voeren vereist inzicht. We hebben organisatie breed inzicht in de afspraken die zijn gemaakt om ook na te kunnen gaan of ze zijn nagekomen. De service normen staan daarin centraal.

Aansluiting op mijn overheid

In de ontwikkelingen rondom Mijn Overheid en de aansluiting op de berichten box wil de gemeente niet achter blijven. Waar andere organisaties zoals Belastingdienst, zorgverzekeraars en pensioenfondsen het digitale verkeer met de klant centraal stellen, zal onze organisatie daarin mee gaan. Op het gebied van belastingen, vergunningen en het sociale domein zal dit in 2016 verder worden uitgelijnd. De extra kosten die dit met zich mee zal brengen zullen binnen het programma worden gedekt.

Informatiebeheer

- Basisgegevens zijn afkomstig uit een bekende bron en de kwaliteit is hierdoor gegarandeerd.
- Zorgen voor een uitstekende kwaliteit, de volledigheid en betrouwbaarheid van de basisgegevens.
- Het aansluiten van de basisregistratie Wet Onroerende Zaken op de landelijke voorziening LV-WOZ.
- Het opbouwen en beheren van de Basisregistratie Grootchalige Topografie.
- Invoering basisregistratie Personen door modernisering van het huidige GBA.

Toename van de elektronische dienstverlening.

- Realiseren van een eenmalige opslag en meervoudig gebruik van basisgegevens voor de dienstverlening en digitalisering.
- Een betrouwbaar en actueel archief te voeren, zowel analoog als digitaal.

Betere handhaving, opsporing en fraudebestrijding en administratieve lastenverlichting.

- ICT voorzieningen bieden die het veilig en betrouwbaar uitwisselen van informatie met Inwoners, ondernemers en ketenpartners mogelijk maken.
- Informatiebeveiliging is een actueel maatschappelijk thema. In 2015 en 2016 zullen de nodige activiteiten worden uitgevoerd om te voldoen aan de wettelijke normen van de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG)

Informatiebeveiliging

Eind 2013 is in een Buitengewone Algemene Ledenvergadering van de VNG de resolutie "Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente" aangenomen. Dit heeft geleid tot het invoeren van de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten). De BIG is noodzakelijk omdat binnen gemeenten een veelheid aan verschillende aanpakken bestaan. Daarnaast zijn er de laatste jaren de nodige incidenten geweest die een betere centrale aanpak dringend noodzakelijk maakte.

Doelen van de BIG zijn:

- Gemeenten op een vergelijkbare manier efficiënt te laten werken met informatiebeveiliging;
- Gemeenten een hulpmiddel te geven om alle eisen op het gebied van IB te kunnen voldoen;
- De auditlast bij gemeenten te verminderen;
- Gemeenten een aantoonbaar betrouwbare partner te laten zijn en
- Gemeenten in control brengen

In control brengen betekent dat de gemeente weet welke maatregelen zijn ingevoerd, welke maatregelen nog zijn in te voeren of dat maatregelen niet van toepassing zijn en dat hierover verantwoording kan worden afgelegd.

Het streven van het ministerie Binnenlandse Zaken is om de BIG bij alle gemeenten eind 2017 te hebben ingevoerd. In 2015 wordt op basis van een gehouden GAB-analyse (een methode om een vergelijking te maken tussen een bestaande en een gewenste situatie) en impactanalyse een actueel Informatiebeveiligingsbeleid vastgesteld. Dit is inclusief een planning met te nemen maatregelen en een project opzet tot eind 2017. De hieruit voortvloeiende implementatiekosten worden binnen de bestaande ter beschikking gestelde middelen opgevangen.

Bestuur

Inwoners voelen zich in hun inwonersbelang gehoord en geleid

De gemeente Achtkarspelen is verantwoordelijk voor het borgen van de kwaliteit van het lokale bestuur. Het college zet in de komende periode stappen om de transparantie en inzicht in de resultaten van de gemeentelijke activiteiten te vergroten. Hiervoor wordt gewerkt met benchmarks zoals bijvoorbeeld 'waar staat je gemeente' en 'vensters op bedrijfsvoering'. Zo kunnen wij open en transparant besturen en bieden wij uw de maximale ruimte kaders te stellen en controle uit te oefenen. Uiteraard biedt het ook de mogelijkheid om bij te sturen op de kwaliteit van ons lokaal bestuur.

Het bestuur zal initiatieven van inwoners stimuleren en zoveel mogelijk faciliteren. Daarnaast zullen de komende resultaten van het project Inwonerparticipatie van invloed zijn op de werking van het lokale bestuur.

Gemeentelijke taken worden in samenwerking met andere gemeenten uitgevoerd als dat meerwaarde heeft, kostenbesparend werkt en de invloed van Inwoners en gemeenteraden verzekerd is. Achtkarspelen blijft zelfstandig als bestuurlijke eenheid. Om de kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners en ondernemers ook voor de toekomst te garanderen wordt nauw samengewerkt met Tytsjerksteradiel, en andere Friese gemeenten.

Om ruimte te creëren in de gemeentelijke begroting en voor initiatiefrijke inwoners wordt in 2015 een programma gestart om overbodige regelgeving zowel intern als extern te verminderen. Om het gemeentehuis ook vooral het huis van de gemeente te laten zijn wordt onderzocht welke mogelijkheden aan inwoners, verenigingen en bedrijven kunnen worden geboden om gebruik te maken van de aanwezige voorzieningen.

Om als college en raad meer zeggenschap te hebben, zowel bestuurlijk als financieel, op de gemeentelijke regelingen, wordt in de ambtelijke organisatie per gemeenschappelijke regeling een verantwoordelijke ambtelijke accounthouder aangewezen om op de juiste momenten en op de juiste manier invloed uit te oefenen. Zij toetsen ook of de gemeenschappelijke regeling en samenwerking meerwaarde heeft, kostenbesparend werkt naast de invloed van de gemeenteraad en het college, de invloed van de inwoners verzekerd is.

Financieel kader o.b.v. programmabegroting 2015 na wijzigingen t/m 31 mei 2015

PROGRAMMA 8	Investing	Inv.jaar	E/S	2016	2017	2018	2019
Lasten begroot				-9.688	-9.264	-9.220	-9.220
Baten begroot				661	661	537	537
Saldo begroot				-9.027	-8.603	-8.684	-8.684
Besparingen							
-							
Saldo besparingen				0	0	0	0
Uitzettingen							
-							
-							
Saldo uitzettingen				0	0	0	0
Saldo totaal				-9.027	-8.603	-8.684	-8.684

Algemene dekkingsmiddelen

Financieel kader o.b.v. programmabegroting 2015 na wijzigingen t/m 31 mei 2015.

DEKKINGSMIDDELEN	Investering	Inv.jaar	E/S	2016	2017	2018	2019
Lasten begroot				160	-387	-136	-136
Baten begroot				50.278	49.260	48.090	48.090
Saldo begroot				50.437	48.874	47.954	47.954
Besparingen							
Saldo besparingen				0	0	0	0
Uitzettingen							
Saldo uitzettingen				0	0	0	0
Saldo totaal				50.437	48.874	47.954	47.954

Voortgang coalitieakkoord

Programma 1 - Mienskip

Versterken Mienskip

1. *Aantrekkelijke leefbare dorpen behouden*
Het wordt in onze Mienskip bij tal van dorpen meer en meer duidelijk dat inwoners in de dorpen vooral zelf gaan over de leefbaarheid in hun eigen woonomgeving. Langzaam maar zeker zijn posities en rollen aan het veranderen en is er in dorpen een minder afhankelijke opstelling van de gemeente. Er wordt geïnvesteerd in bewustwording en visievorming. Projecten, activiteiten en ideeën vanuit dorpen worden gestimuleerd en waar mogelijk gefaciliteerd. Rondom successen en goede voorbeelden wordt pr georganiseerd waardoor olievlekvorming ontstaat.
2. *Betrokkenheid (en invloed) van de Mienskip bij hun eigen dorp vergroten*
Zie project 1. Er zijn verschillende initiatieven vanuit de Mienskip, zoals de ontwikkelingen rondom Gelukkige dorp en generatiehuis in Gerkesklooster, het sportdorp in Augustinusga, er wordt nagedacht over de toekomst van de zorg in Buitenpost en de visievorming met het oog op duurzaamheid en het gezondste dorp van Fryslân te worden in Harkema.
3. *Passende voorzieningen en inrichtingen in ieder dorp behouden*
Op basis van de op 13 mei door de raad aangenomen motie 'accommodatiebeleid' komt het college voor 1 november 2015 met een voorstel voor een plan van aanpak om te komen tot een beleidsvisie met betrekking tot de gemeentelijke accommodaties in de meest brede zin.

Sport

4. *In ieder dorp kunnen kinderen en jongeren een teamsport (blijven) beoefenen*
Er wordt ingezet om de voorzieningen in de dorpen in stand te houden als het dorp zich daarvoor inzet. In ieder dorp is het al mogelijk een teamsport te beoefenen.
5. *Sport is toegankelijk voor iedereen*
Vanuit de gemeente is de regeling maatschappelijke participatie. Deze zorgt ervoor dat mensen die al langere tijd een laag inkomen hebben toch zoveel mogelijk mee kunnen doen met sport.
6. *Levensvatbare sportvoorzieningen moeten voor elk dorp behouden blijven*
Er wordt ingezet om de voorzieningen in de dorpen in stand te houden als het dorp zich daarvoor inzet. Daar waar het de accommodaties raakt, wordt dit meegenomen in het onderzoek naar accommodatiebeleid.
7. *Alle kinderen kunnen beschikken over een zwemdiploma als ze van de basisschool komen.* In 2016 vindt een onderzoek plaats of alle kinderen over een zwemdiploma kunnen beschikken als ze van de basisschool komen.
8. *Via sportstimulering kunnen basisschoolkinderen kennis maken met verschillende sporten*
Vanuit sportstimulering worden wekelijks sportkennismakingsactiviteiten in samenwerking met de verschillende sportaanbieders georganiseerd. Jaarlijks maakt meer dan 25% procent van de leerlingen kennis met een sport naar keuze.
9. *Passieve sportbeleving van hoog niveau blijft toegankelijk*
Jaarlijks kunnen organisatoren van sportevenementen evenementensubsidie aanvragen. Hier maken jaarlijks zo'n 25 verenigingen/stichtingen gebruik van.

Taal en cultuur

10. *Blijvend uitvoering geven aan het Frysk Taalbelied, o.a. een vervolg te geven aan de nota Frysk Taalbelied Achtkarspelen 2013-2016*
Uitvoering van het Frysk taalbelied is een doorlopend proces. Sommige activiteiten

- vinden jaarlijks of tweejaarlijks plaats, andere activiteiten van de Nota Frysk taalbelied zijn al uitgevoerd of worden nog uitgevoerd.
11. *Basisschoolkinderen komen met een grote diversiteit aan cultuur in aanraking*
In 2015 vindt een inventarisatie plaats van de culturele activiteiten op de basisscholen, inclusief het museumbezoek in eigen gemeente. In 2016 krijgt dit een vervolg.
  12. *Musea in eigen gemeente bekender maken bij leerlingen van basisschool en voortgezet onderwijs.*
In 2015 vindt een inventarisatie plaats van de culturele activiteiten op de basisscholen, inclusief het museumbezoek in eigen gemeente. In 2016 krijgt dit een vervolg.
  13. *In ieder dorp worden culturele evenementen en cursussen georganiseerd.*
In 2015 vindt een inventarisatie plaats van de culturele evenementen en cursussen in de dorpen. In 2016 krijgt dit een vervolg.
  14. *In 2018 hebben we een eigen cultureel aanbod dat we laten aansluiten bij Kulturele Haadstêd 2018.*
Inmiddels heeft een eerste inspiratieavond plaatsgevonden voor alle inwoners, organisaties en bedrijven in de gemeente. In 2015 komt er ook een plan van aanpak voor Kulturele Haadstêd 2018.
  15. *Algemene muzikale vorming wordt breed ingezet in het basisonderwijs.*
Het streven is om in 2015 op vijftien basisscholen Algemene Muzikale Vorming te geven. De komende jaren willen we dit aantal uitbreiden, zodat in 2018 op alle basisscholen AMV plaatsvindt.

Programma 2 Onderwijs en jeugdbeleid

Educatie en onderwijs

16. *Kinderen van 0-12 jaar kunnen naschools allerlei activiteiten volgen op het gebied van sport, cultuur en welzijn*
In het beleidsplan is vastgelegd dat we de toegankelijkheid van bijvoorbeeld Algemene Muzikale Vorming, Creatieve vorming, Culturele activiteiten en NME-activiteiten ondersteunen, met een integrale verwijzing naar programma 1.
17. *De onderwijsachterstanden zijn afgenomen (met een streefwaarde van 20%). In uitvoering*
Achterstand wordt bestreden met o.a. het bieden van kwalitatief hoogstaand onderwijs. Recente metingen tonen dat de achterstand afneemt in Achtkarspelen en dat we geen zwakke scholen meer kennen. De gemeente ondersteunt het onderwijs actief en stimulerend. Voor- en vroegschoolse educatie wordt uitgevoerd door gecertificeerde medewerkers. Op alle peuterspeelzalen in de gemeente Achtkarspelen zijn de leidsters VVE gecertificeerd. M.a.w. aan deze kwaliteitseis wordt reeds voldaan. De themagroep VVE ontwikkelt en bewaakt.
18. *Ieder dorp heeft minimaal een basisschool en het liefst een samenwerkingsschool. In uitvoering*
Zie ook programma 1 motie 'accommodatiebeleid'.
19. *Daar waar mogelijkheden zijn, zetten wij in op realisatie van Kindcentra.*
In uitvoering. Onderzoek naar toegevoegde waarde van kindcentra-zorgpunten volgt; wordt meegenomen in Accommodatie-onderzoek.
20. *Alle peuterspeelzalen of peuteropvang zijn of worden gecertificeerd 2-talig*
Aldus in uitvoering via de themagroep VVE.
21. *Alle scholen hebben of maken beleid op het gebied van meertaligheid*
Betreft één van de beleidsambities Onderwijs, deze worden in het najaar 2015 vertaalt naar een uitvoeringsprogramma.
22. *Ouders met opvoedingsvragen kunnen terecht bij het CJG.*
De website van het CJG Achtkarspelen is samengegaan met die van Tytsjerksteradiel. De sterke verbinding tussen de CJGpartners en de jeugdteams zorgt dat ouders op een makkelijke manier antwoorden kunnen krijgen op opvoedingsvraagstukken en draagt

bij tot het voorkomen van ernstigere vraagstukken. Moeilijke vragen komen eenvoudiger en eerder terecht bij de jeugdteams.

23. *Initiatieven die erop gericht zijn om het onderwijs en het bedrijfsleven beter op elkaar aan te laten sluiten, worden gesteund.*

In uitvoering is het project Bouwen Aan Ambitie IV met het thema ICT-vaardigheid. Scholen (ook VO en MBO) werken samen met bedrijven.

24. *Blijven inzetten voor schoolmaatschappelijk werk.*

Het schoolmaatschappelijk werk is onderdeel geworden van de jeugdteams en daarmee ingebed in de integrale ondersteuning van kinderen en hun ouders zowel thuis als op school.

Jeugdbeleid

25. *De gemeente moet ruimte bieden voor initiatieven waar de jongeren zelf mee komen.* Op het moment dat er initiatieven vanuit de jeugd zijn wordt gekeken op welke manier de gemeente deze kan faciliteren.

26. *De jeugd moet in elk dorp een onderkomen hebben, zodat ze niet aangewezen zijn op bars, cafés of de straat.*

In ieder dorp is een onderkomen voor de jeugd.

27. *Een keet voor de jeugd op eigen grond van de ouders moet kunnen, voor zover er voldaan wordt aan de gemeentelijke voorwaarden.*

In de evaluatie (eind 2015) van het Keetbeleid wordt de uitvoering van motie GBA meegenomen.

Alcohol en drugsgebruik

28. *Het gebruik van alcohol en drugs onder jongeren is gedaald.*

In uitvoering middels GAMMA en Nuchtere Fries. Koppeling met Gezond in Achtkarspelen, programma 3.

29. *Het gebruik van alcohol en drugs door minderjarigen wordt ontmoedigd.*

In uitvoering middels GAMMA en Nuchtere Fries. Er is sprake van een verdubbeling van de inspanningen in het kader van het GAMMA-project. Scholen worden nog meer aangezet tot het geven van voorlichting aan zowel leerlingen als ouders. Koppeling met Gezond in Achtkarspelen, programma 3.

30. *Het bestrijden van druggerelateerde criminaliteit heeft blijvend aandacht.*

Wordt integraal opgepakt met interne en externe partners. Koppeling met Gezond in Achtkarspelen, programma 3.

Programma 3 Zorg

Ouderenzorg

31. *Ouderen kunnen daar waar mogelijk in hun eigen dorp blijven wonen.*

In ANNO nemen we het ontwikkelen van woonzorg innovaties (bijvoorbeeld domotica, zorgvoorzieningen in het dorp, generatiehuis) mee. Daarbij werken we vraag gestuurd en integraal in de volle breedte.

32. *Ouderen worden gestimuleerd en gefaciliteerd om actief mee te doen in de samenleving.*

In ieder dorp kunnen ouderen deelnemen aan diverse activiteiten.

33. *Ouderen krijgen de zorg die ze nodig hebben (maatwerk).*

De inzet van wijkverpleegkundigen in de dorpen is van belang. De inzet van wijkverpleegkundigen loopt via de zorgverzekeraars. We gaan met hen in gesprek om de inzet van wijkverpleegkundigen in Achtkarspelen mogelijk te maken.

34. *Eenzaamheid onder ouderen wordt actief bestreden.*

Zie punt 33.

Jeugdzorg

35. *In Achtkarspelen wordt op een adequate wijze invulling gegeven aan de zorgplicht.*
De jeugdteams zijn bijna volledig op sterkte en de gezinswerkers hebben de 1ste contacten in de dorpen gelegd met peuter/kinderopvang en scholen. De gezinswerkers pakken nieuwe hulpvragen op, maar gaan ook de gesprekken aan met de gezinnen waarvoor de indicaties (PGB en Zorg in natura) aflopen.
36. *Er is sprake van één gezin, één plan, één hulpverlener.*
Wanneer een hulpvraag meerdere domeinen omvat maakt de gezinswerker samen met het gezin een gezinsplan, waarbij de gezinswerker de regiehouder is en de benodigde andere hulp erbij wordt gehaald.
37. *Jeugdzorg in Achtkarspelen is laagdrempelig.*
Ouders en jongeren kunnen op een makkelijke manier toegang (via websites, Facebook, onderwijs, de dorps gebonden gezinswerkers van de jeugdteams, gemeente) krijgen tot ondersteuning bij opvoeden. Wanneer het nodig is wordt gespecialiseerde hulp erbij gehaald.
38. *Minder kinderen komen terecht in de "zware" jeugdzorg.*
De zorg wordt door de gezinswerkers ook zelf uitgevoerd in het gezin, al dan niet in samenwerking met de gespecialiseerde ambulante zorg.

Mantelzorg

39. *Mantelzorgers voelen zich beter ondersteund bij de uitvoering van hun werkzaamheden.*
De afgelopen jaren is veel aandacht besteed aan de waardering en (h)erkenning van mantelzorgers. Dit krijgt op dit moment een extra impuls samen met onze partners in het sociaal domein.
40. *Mantelzorgers kunnen zonder problemen een beroep doen op vervanging.*
Zie punt 40
41. *Mantelzorgers kunnen beschikken over voldoende deskundigheid*
Zie punt 40
42. *Mantelzorgers kunnen zich altijd beroepen op een deskundige*
Zie punt 40

Gezondheidszorg

43. *Kinderen en jongeren van 4 tot 18 jaar voldoen aan de beweegnorm.*
In uitvoering: Gezond in Achtkarspelen. Koppeling met alle programma's.
44. *Het percentage overgewicht onder kinderen en jongeren is gedaald (met streefwaarde 20%)*
In uitvoering: Gezond in Achtkarspelen. Koppeling met alle programma's.
45. *Het aantal volwassenen dat voldoet aan de beweegnorm is toegenomen (met streefwaarde 20%)*
In uitvoering: Gezond in Achtkarspelen. Koppeling met alle programma's.
46. *Het aantal jongeren dat rookt en alcohol gebruikt is afgenomen (met streefwaarde 20%)*
In uitvoering: Gezond in Achtkarspelen. Koppeling met alle programma's, specifiek 2: alcohol en drugsgebruik.
47. *Het aantal jongeren dat hard- of softdrugs gebruikt is gedaald (met streefwaarde 20%)*
In uitvoering; Gezond in Achtkarspelen. Koppeling met alle programma's, specifiek 2: alcohol en drugsgebruik.

Programma 4 Werk en Inkomen

Participatie

48. *De werkloosheid ten minste terug brengen tot op het Fryske gemiddelde.*
Het 1ste kwartaalgemiddelde van 2015 laat een waarde van 12,2 zien. Dit ligt in de lijn met de ambitie voor 2015 en ziet er gunstig uit voor 2016. Het huidige ambitieniveau is gebaseerd op de huidige beschikbare uitvoeringsmiddelen en Participatiebudget en kan daarmee gekwalificeerd worden als een realistisch doel. Het college wil graag een

hogere ambitie neerzetten en hiermee invulling geven aan de motie, echter om dit doel te realiseren zullen er extra middelen nodig zijn van 200.000 per jaar. Het college wil met deze extra middelen investeren in de contacten met de werkgevers en extra inzet op de begeleiding van de werkzoekende arbeidsparticipatie. Daarin extra aandacht voor de jongeren.

49. *Van mensen die een uitkering van de gemeente krijgen en die in staat zijn om te werken mag verwacht worden dat zij (een deel van hun tijd) nuttig besteden aan de maatschappij.*

Dit is deels ondergebracht in de reguliere uitvoeringsorganisatie (Dyn Ynset) en zal verder uitgevoerd worden in de MOA. Voor de MOA is in 2015 € 50.000 projectkosten geraamd. Als we in 2016 de MOA verder willen ontwikkelen verwacht het College voor de doorontwikkeling € 100.000 nodig te hebben in 2016 en evt. nogmaals in 2017.

Jeugdwerkloosheid

50. *De jeugdwerkloosheid ten minste terug brengen tot op het Fryske gemiddelde. In uitvoering*

Dit is in uitvoering. We hebben dit doel al behaald en monitoren de toekomstige ontwikkeling. Met de evt. extra middelen, genoemd onder 32, zal er nogmaals een impuls gegeven worden aan het terugdringen van de jeugdwerkloosheid.

51. *Het aantal jongeren zonder startkwalificatie terugbrengen.*

In uitvoering, hierin ligt een verbinding met Koers op Kansen II.

52. *Jongeren tot 27 jaar werken of volgen een opleiding.*

Met de evt. extra middelen, genoemd onder 32, zal er nogmaals een impuls gegeven kunnen worden.

Inkomensbeleid

53. *Het aantal bijstandsgerechtigden terugbrengen (beter dan het Fries gemiddelde)*

Uitgaande van de meest recente én te vergelijken cijfers (november 2014) is het aantal bijstandsgerechtigden in Achtkarspelen in vergelijking met maart 2014 gedaald van 680 naar 630, terwijl de daling in de provincie Friesland over dezelfde periode liep van 16.390 naar 16.350. Met een verhouding in maart 2014 van 4,15% tegen 3,85% in november 2014 kan geconcludeerd worden dat de ontwikkelingen zich nog steeds binnen de gestelde doelen afspelen. Mogelijk dat de eventuele extra middelen, als genoemd onder 32 ook ten aanzien van dit project een positieve uitwerking hebben.

54. *Bijstandsgerechtigden verrichten vrijwilligerswerk en/of volgen een opleiding.*

In uitvoering (zie Dyn Ynset en MOA)

55. *Fraude met voorzieningen en uitkeringen moet consequent opgespoord worden.*

Er wordt consequent ingezet op fraudebestrijding als gevolg van de strikte regels die de landelijke overheid stelt, echter wel met toepassing van de volledige beleidsruimte die de gemeente heeft om de nadelige effecten te matigen. Te denken valt hierbij aan het matigen dan wel afzien van boetes en het op termijn kwijtschelden van restant-fraudevorderingen. Daarnaast zal ter voorkoming van ongewenste uitzichtloze situaties onverminderd worden ingestoken op de uitgangspunten van Hoogwaardige Handhaving, waarbinnen fraudepreventie een grote rol speelt en zal worden gestreefd naar een zo snel mogelijk herstel van de financiële basis van de belanghebbende na de geconstateerde fraude, zodat verdere escalatie zoveel mogelijk wordt voorkomen. De fraudequote over 2014 was 5,6% en het incasso-percentage over 2014 was 13,91%.

Minimabeleid

56. *Het aantal huishoudens in armoede verlagen.*

Door toepassing van het nieuwe Armoedebelief per 2015 wordt getracht armoede te verminderen en te voorkomen dat nieuwe armoede ontstaat.

57. *Het aantal mensen dat genoodzaakt is tot gebruik van de voedselbank verlagen*
Door het verminderen van armoede wordt ook bereikt dat inwoners meer zelfredzaam worden en geen beroep meer hoeven te doen op de voedselbank.
58. *Kinderen mogen niet in armoede leven.*
Door Leergeld met Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds te verbinden wordt bereikt dat geen enkel kind aan de kant hoeft te blijven staan.
59. *Voorop moet staan dat voorkomen wordt dat minima in een sociaal isolement raken.*
Met het Armoedebeleid, dat ook op activering is gericht, wordt gezorgd dat iedereen naar vermogen kan meedoen.
60. *Waar de wet en de financiële ruimte van de gemeente de mogelijkheid bieden tot het verlenen van individuele steun doet de gemeente Achtkarspelen dat, met oog voor de eigen verantwoordelijkheid van de mensen.*
In het kader van Armoedebeleid wordt gewerkt met individuele maatwerkoplossingen, waarbij vraaggericht voorzieningen worden ingezet. Een activerend armoedebeleid betekent ook dat meer verantwoordelijkheid bij de inwoners wordt neergelegd.

Schulddienstverlening

61. *Het aantal mensen in schulddienstverlening terugbrengen.*
De samenwerking met partners (bijv. SWA en energiebedrijven) kan intensiever om ook via hen te voorkomen dat mensen in schuldsanering terecht komen. Hiervoor zal tussen de gemeente, woningcorporaties, energiebedrijven, zorgverzekeraar De Friesland en de dorpensteams, met de gezamenlijke maatschappelijke verantwoordelijkheid in het kader van armoedebeleid als uitgangspunt, een convenant worden afgesloten, waarin reeds bestaande convenanten met bepaalde partijen zullen worden geïntegreerd. Daarnaast zal (preventief) budgetbeheer blijvend worden ingezet.
62. *Vrijwilligers inzetten bij budgetbeheer.*
Op termijn (2016 en verder) zullen via de dorpensteams vrijwilligers worden ingezet voor met name het onderdeel nazorg bij budgetbeheer. Om deze "schuldhulpmaatjes" goed te faciliteren zullen zij geschoold moeten worden. Dit wordt voor 2016 voorzien.

Sociale Werkvoorziening

63. *Streefwaarde: minstens 25 % van de WSW-ers is werkzaam in een regulier bedrijf.*
Dit is in uitvoering in de arbeidsmarktregio en de gezamenlijke werkgeversdienstverlening. Als werkgevers hierbij ondersteund moeten worden, zal daar provinciaal extra op worden ingezet.
Achtcarspelen draagt niet langer bij in de tekorten van Caparis.
Het bedrijfsresultaat van Caparis NV is positief. Daarentegen is het subsidieresultaat blijvend negatief door de combinatie van toenemende loonkosten en afnemende Rijksbijdrage. Het vereffenen van het positieve bedrijfsresultaat (NV) met het negatieve subsidieresultaat (GR) is pas mogelijk wanneer de NV 30% solvabiliteit heeft bereikt. Dit is vanaf het 1e kwartaal 2015 het geval. Echter de AVA besluit over de bestemming van het resultaat.
64. *Mensen die niet in een bedrijf kunnen werken krijgen een maatwerkoplossing.*
In uitvoering.

Programma 5 Leefomgeving

Groenbeheer

65. *Besparing op gemeentelijk groenonderhoud in woonwijken en waar mogelijk verkoop groenstroken aan inwoners*
Voorstel over de maatregelen om de bezuiniging te realiseren is op route, diverse maatregelen zijn al ingezet. Verkoop stroken is continue proces. Er komt een nieuw verhuur beleid in de loop van 2015 voor stroken die niet voor verkoop in aanmerking komen of voor mensen die liever huren.

Verkeer en vervoer

66. *Bereikbaarheid van de dorpen door Openbaar Vervoer behouden*
Op dit moment zijn alle dorpen binnen de gemeente bereikbaar met openbaar vervoer. In de overleggen met de Provincie zullen we er op inzetten dat dit behouden blijft.
67. *Betere ontsluiting over de weg op de A7 middels opwaardering van De Skieding.*
Doordat er veel weerstand tegen de oorspronkelijke plannen voor de opwaardering van de Skieding was vanuit de aanwonenden, wordt er op dit moment opnieuw naar de mogelijkheden gekeken. Er wordt nu een MER studie verricht naar een aantal verschillende alternatieve trajecten. De uitkomst hiervan wordt voor de zomer van 2015 verwacht. Het Noordelijke deel van de N358 (Buitenpost – Blauforlaet) is inmiddels in uitvoering. Het gedeelte tussen Blauforlaet en Surhuisterveen is nu in voorbereiding.
68. *Verdere ontwikkeling bestaande bedrijventerreinen richting A7.*
In uitvoering, aansluiting zoeken bij provinciale notitie inzake leegstand en ontwikkeling bedrijventerreinen. Surhuisterveen, onderzoek leegstand.
69. *Gebiedsontwikkeling Skulenboarch-Westkern middels een ontsluitingsweg Drogeham-Skulenboarch*
Gemeente Tytsjerksteradiel coördineert de aanleg van de ontsluitingsweg. Zij hebben inmiddels de werkzaamheden aanbesteed op basis van 'functionele eisen'. De werkzaamheden zullen worden uitgevoerd door de aannemer VOF Heechsan.
70. *Realisering natte bedrijventerrein Skulenboarch.*
Momenteel wordt het PIP (Provinciaal Inpassingsplan) voorbereid door de provincie Fryslân en de gemeenten Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen.
71. *Versnelde uitvoering van de gehele verdubbeling van het spoor Leeuwarden Groningen.*
Er wordt momenteel gewerkt aan de verdere uitwerking van de ESGL. De gemeente Achtkarspelen neemt deel aan de projectgroepen. Inzet vanuit het college is om aan te dringen op een vlotte uitvoering.
72. *Buitenpost als stopplaats voor alle sneltreinen.*
Inmiddels is helder dat de sneltrein in 2018 zal rijden en zal stoppen in Veenwouden. Het college onderzoekt nu of een proef in het kader van KH 2018 om de trein te laten stoppen in Buitenpost haalbaar is.

Milieu

73. *Betrouwbare en korte vergunningprocedures.*
Vergunningprocedures worden zo ingericht dat de kansen en ontwikkelingsmogelijkheden voor burger en bedrijf efficiënt worden georganiseerd. Door het verstrekken van vergunningen en het toetsen van meldingen, staat de gemeente activiteiten toe die goedkeuring van het college behoeven. Dit onder voorschriften omdat die handelingen anders negatief van invloed kunnen zijn op bijvoorbeeld de veiligheid, de kwaliteit van de bebouwde omgeving of het milieu.
74. *Doelmatige handhaving vergunningsvoorschriften, waarbij in de eerste plaats wordt gekeken naar de bedoeling van de wetten in plaats van de formele toepassing*
Het doel van Toezicht en Handhaving is het naleefgedrag van regels in de fysiek omgeving te verhogen, teneinde een veilige, leefbare en duurzame omgeving te bereiken/versterken. Toezicht en Handhaving richt zich vooral op preventie (voorkomen dat regels worden overtreden), toezicht op naleving van regels, behandeling van meldingen leefomgeving (klachten fysieke omgeving) en handhavend optreden tegen overtredingen
75. *Een milieubeleidsplan en –werkplan dat praktisch is, breed gedragen en gericht op het milieurendement*
Het vernieuwen van milieubeleid wordt meegenomen in het implementatieproces van de Omgevingswet.

76. *Het tegengaan van de opslag van radioactief materiaal en chemisch afval*
Conform het provinciaal beleid heeft ook de gemeente Achtkarspelen zich gekeerd tegen de opslag van radioactief en chemisch afval.
77. *Het tegengaan van de winning van schaliegas*
Gemeente Achtkarspelen is inmiddels heeft zich inmiddels schaliegas vrij verklaard.
78. *Het bestrijden van zwerfafval*
Eerste contacten met PB's over dit thema lopen. Styngea wil concreet aan de slag, hier worden momenteel afspraken mee gemaakt. Ook zijn we bezig om samen met Raderwerk een plan te maken m.n. voor de buitengebieden en snoeproutes. Er is € 30.000 beschikbaar voor uitvoering er van.
79. *Coalitieproject 131: Tarieven milieustraat*
Vanaf 1-1-2015 is er geen slagboomtarief meer bij de milieustraat maar zijn de kosten in de afvalstoffenheffing verwerkt.

Programma 6 Ontwikkeling en economische zaken

Werkgelegenheid

80. *Bestaande werkgelegenheid behouden en versterken*
Dit is in uitvoering. Laat onverlet dat soms bedrijven Achtkarspelen verlaten. Het college zal onverminderd faciliteren, stimuleren en ondersteunen om werkgelegenheid te behouden. Voorbeelden daarvan zijn:
- Ondersteunen en faciliteren van netwerken
  - Snellen en correcte dienstverlening richting bedrijfsleven
  - Actieve samenwerking tussen arbeidsmarkt en onderwijs door projecten, overleg en netwerkvorming
  - Het werkgeversteam
81. *De werkgelegenheid in Achtkarspelen vergroten*
Zie onder 64. Ook het project Fiber to the home is gericht op het behoud en het vergroten van werkgelegenheid in dit gebied. Ook is er een aantal projecten in uitvoering die de werkgelegenheid bevorderen als het rietdekkersproject en het werkgelegenheidsproject van restauratie van het beurtschip Dorp Grouw
82. *Hoogwaardige en innovatieve werkgelegenheid in de regio vergroten*
Denk aan steun aan Innovatiehuis Lauwersdelta en meedenken en faciliteren van het lokale glasvezelproject in Surhuisterveen. Ondersteuning Exportproject KvK en Koploperprojecten gericht op duurzaamheid en innovatie van het bestaande bedrijfsleven. Belangrijk punt blijft het informeren van het lokale bedrijfsleven over landelijke en regionale stimuleringsregelingen. Gemeente zelf biedt stimuleringsregeling aan voor bedrijven die de overstap maken naar Glasvezel.
83. *Het blijven bieden van een goed vestigingsklimaat voor ondernemers*
Naast de eerdergenoemde projecten biedt de gemeente kavels aan op diverse bedrijventerreinen. Ook vindt er periodiek overleg plaats met de bedrijven van de grotere bedrijventerreinen om goed op de hoogte te zijn van knelpunten en ontwikkelingen.
84. *Aantal zelfstandige ondernemers vergroten*
In uitvoering, bijvoorbeeld door startersdagen te organiseren en beleidsmatige ruimte te geven in bijvoorbeeld bestemmingsplannen (ruime regeling voor aan huis verbonden beroep en bedrijf).
85. *Bij aanbesteding van werken zoveel mogelijk (meervoudig) of onderhands aanbesteden aan lokale ondernemers*
Het huidige aanbestedingsbeleid zal in het komende jaar worden geëvalueerd. Hoeveel werken er lokaal en regionaal worden aanbesteed zal ook onderwerp zijn in de evaluatie.

Landbouw

86. *Vernieuwing en verbetering van het agrarisch bedrijfsleven faciliteren door middel van het bestemmingsplan buitengebied*
Het bestemmingsplan is in 2014 vastgesteld en vanaf begin 2015 onherroepelijk.
87. *Uitbreiding van de intensieve veehouderij voorkomen*
De voorbereidingen voor gemeentelijk beleid zijn vergevorderd. Voor de zomer 2015 staat een bijeenkomst met fractiespecialisten gepland.
88. *Geen verruiming van de geurnormen voor de intensieve veehouderij*
Zie punt 71.
89. *Cumulatie (stapeling) overlast van de intensieve veehouderij beperken*
Zie punt 71.
90. *Stimuleren biologische- en streekproducten*
Dit zal in de loop van 2015/2016 nader worden geconcretiseerd.

Recreatie en Toerisme

91. *De wandel- en fietsmogelijkheden worden uitgebreid, zoveel mogelijk door oude kerk-, fiets- en trekkpaden weer op te knappen, in afstemming met andere gemeenten*
Na de zomer worden de plannen hiertoe in het College besproken en voorgelegd aan de gemeenteraad. Deze projecten zullen actief ingebracht worden in ANNO II.
92. *Plan Doorvaart Achtkarspelen stimuleren*
Het tracé in het eerdere plan Doorvaart Achtkarspelen wordt ingekort. We zetten nu in op het tracé De Leijen – Surhuisterveen. Het plan zal nader worden uitgewerkt en er zal een kostenopzet worden gemaakt. Daarnaast zullen de financieringsmogelijkheden worden onderzocht. Hiervoor zal een promotiefilm en ander promotie materiaal worden gemaakt. Vanzelfsprekend wordt dit Vaarplan ingebracht in ANNO verband om het aanboren van meerdere financiële bronnen mogelijk te maken.
93. *Verblijfsrecreatie bevorderen*
Er zijn plannen om een aantal unieke verblijfsunits te plaatsen in natuurgebieden voor het hogere marktsegment. Ook is toestemming verleend voor een minicamping nabij Twijzel.
94. *Cultuurtoerisme stimuleren*
De beantwoording van de motie en daarmee de het plan rondom de Tjoele Tjerke wordt in juni voorgelegd aan de raad. Op 21 april jl. is er een Ynspiraasjejûn KH2018 door de gemeente georganiseerd.
95. *Het bezoekersaantallen van de Kruidhof/IJstijdenmuseum/Themapark De Spitkeet verhogen*
De Spitkeet heeft onlangs een subsidie gekregen van € 3.500 voor de aanschaf van een interactieve touchscreen table en het bouwen van een houten materiaalberging.
96. *Bekendheid en klantgerichtheid van het toerisme verbeteren*
Er is subsidie verstrekt aan Stichting regiomarketing en toerisme (RMT) om de regio en de individuele gemeenten in brede zin op de kaart te zetten.

Noardlike Fryske Walden

97. *Verhoging toegankelijkheid van het gebied*
Gaat mee in ANNO, zie ook onder 75.
98. *Betere bescherming cultuurlandschap en landschappelijke elementen*
Het inmiddels onherroepelijk bestemmingsplan Buitengebied biedt hiervoor de basis (aanlegvergunningstelsel).
99. *De Kruidhof/IJstijdenmuseum in Buitenpost krijgt het regionaal informatiepunt van de Noardlike Fryske Wâlden*
In uitvoering, programmaplan binnenkort naar de raad. Gaat mee in ANNO.
100. *Verbetering bescherming leefgebied weidevogels, in het bijzonder in de Twizelermieden.*
In uitvoering, voorstel volgt.

Het nieuwe werken

101. *Achtkarspelen stimuleert en faciliteert de ontwikkeling van innovatieve broedplaatsenlocaties*
Zie onder andere onder 66 (Hoogwaardige en innovatie werkgelegenheid)
102. *Aanleg van een glasvezelnetwerk*
Het onderzoeken van de aanleg van een glasvezelnetwerk als nutsvoorziening is een van de meest ambitieuze projecten van deze gemeente. De eerste stap, het doen van een pre-notificatie-onderzoek wordt gestart zodra er budget is vrijgemaakt via ANNO en eigen begroting.

Bouwen en wonen

103. *Monumentale panden voor de toekomst behouden*
Er wordt gewerkt aan het realiseren van een verordening Gemeentelijke beschermingswaardige objecten.
104. *Voldoende aanbod starters-, senioren- en zorgwoningen in ieder dorp*
De vastgestelde Woonvisie en woningbouwprogramma bieden hiervoor de basis. Jaarlijks wordt het woningbouwprogramma geëvalueerd. Ook wordt uitvoering gegeven aan de motie 'Starterwoningen Buitenpost' en is de gemeente in gesprek met marktpartijen over (kleinschalige) woon-zorg concepten.
105. *Minimale wachtlijst reële woningzoekenden*
Wordt opgepakt samen met corporaties.
106. *Het opknappen van verouderde woningen en buurten*
Naast de aanpak van verpaupering (zie onder 91) is dit nadrukkelijk een onderdeel van de Woonvisie (aandacht voor kwetsbare delen woningvoorraad).
107. *Verpaupering actief bestrijden*
Verpaupering heeft veel aandacht gehad en heeft geresulteerd dat de grootste knelpunt opgelost zijn of in het proces van herstel zijn. Overwogen wordt om voor het overige een programma te maken waarin de werkzaamheden in het reguleren proces wordt opgenomen.
108. *Bevorderen duurzame bouw*
In uitvoering. Hierbij faciliteert het college de initiatieven die er zijn en komen om tijdelijke bouw-concepten mogelijk te maken. In Buitenpost zullen een aantal kavels worden uitgegeven waar extra aandacht wordt gevraagd voor energie/duurzaamheid.
109. *Inbreidingsplannen per dorp realiseren*
De Woonvisie en het woningbouwprogramma vormen hiervoor de basis. Binnenstedelijke ontwikkeling is vaak complex en financieel lastig. De gemeente zet in op een maximale benutting van subsidie (o.a. ISV) om de plannen van de grond te krijgen.

Ruimtelijk beleid

110. *Blijvend woongenot voor de inwoners*
Werkt breed door in het beleid van de gemeente.
111. *Het actueel houden van alle bestemmingsplannen*
Vorbereiding op de nieuwe omgevingswet vraagt extra inspanning. Voor 2018 hadden we normaal gesproken enkele bestemmingsplannen moeten herzien. Gelet op de binnen enkele jaren volgende vaststelling van de Omgevingswet is dat niet verstandig. Door het vaststellen van een beheersverordening kunnen deze plannen nog wat langer mee en kunnen we onze energie steken in het opstellen van een omgevingsvisie (2016) en het maken van het 1e echt integrale omgevingsplan zodat we vanaf de invoering van de wet (huidige planning 2018) maximaal gebruik maken van de mogelijkheden van de nieuwe wetgeving voor onze inwoners en bedrijven. Voor de goede orde: daar waar tussentijds een knelpunt ontstaat met de huidige bestemmingsplannen kan tegenwoordig vaak met korte procedures medewerking worden verleend.

Duurzame ontwikkeling

112. *Een toename van energie neutrale en -zuinige woningen realiseren*
Het nieuwe duurzaamheidsbeleid vormt de basis. Dit aspect is in ontwikkeling en afhankelijk van initiatieven uit de mienskip.
113. *In de top 10 van meest duurzame gemeenten van Fryslân*
In uitvoering en o.a. afhankelijk van initiatieven uit de mienskip. Op de daartoe georganiseerde inspiratieavonden zijn kansrijke ideeën naar voren gekomen, zoals het oprichten van energiecoöperaties, onderzoek naar het ontwikkelen van een zonneweide, duurzaam maatschappelijk vastgoed / sportverenigingen.

Programma 7 Veiligheid

Woon-en leefomgeving/fysieke veiligheid

114. *Inwoners moeten zich blijvend veilig kunnen voelen*
De gemeente is in gesprek met Kern om buurtbemiddeling op te pakken ter ondersteuning van dit project.
115. *Adequate hulpverlening voor de Inwoner en het gezin*
De gemeentelijke veiligheidsketen en de zorgketen (Sociaal Domein) zullen elkaar steeds meer opzoeken en samenwerken om effectiever op te kunnen treden in casussen. Het Veiligheidshuis ontwikkelt zich als Zorg- en Veiligheidshuis.
116. *Handhaving van wet- en regelgeving meer richten op overtreders dan op degenen die het goed voor elkaar hebben*
Dit is continu in uitvoering, zowel via de gemeentelijke handhaving (zie ook Programma 6) als via gemeente overstijgende instanties, zoals het RIEC (= Regionaal Informatie- en Expertise Centrum).
117. *Strak toezicht op de GR Veiligheid en de GR FUMO*
In de organisatie wordt zowel m.b.t. GR Veiligheid als FUMO een functionaris belast met het toezicht op de GR. GR FUMO valt onder programma 6
118. *Handhaving politiepost in gemeentehuis*
Dit is inmiddels veilig gesteld.

Programma 8 Dienstverlening

KCC/bedrijfsvoering

119. *Goede dienstverlening aan Inwoners en ondernemers door laagdrempelige toegang tot het klantcontactcentrum en het ambtelijk apparaat.*
De bereikbaarheid van de gemeente zowel telefonisch als via andere kanalen is voortdurend punt van aandacht en wordt permanent doorontwikkeld. Zo is er inmiddels een specifiek team voor de beantwoording van alle vragen inzake het Sociaal Domein gestart.
120. *Het gemeentekantoor is op kantooruren geopend*
Door de overgang van permanente inloop naar het werken op afspraak worden inwoners beter geholpen en is er sprake van minder wachttijd. Inwoners die toch onverwacht binnenlopen worden vanzelfsprekend geholpen. Er is geen spraken van het sluiten van het gemeentehuis in kantooruren.
121. *Goed functionerende gemeente met maximale zeggenschap voor de Inwoners*
Er is sprake van een nieuwe omgang tussen inwoners en overheid. Dat vraagt van de lokale overheid ook nieuwe vormen van inspraak, directe zeggenschap en experimenten om deze nieuwe vorm van Inwonerschap tegemoet te treden. Samen met de raad is het van belang deze vormen te verkennen en te initiëren. De doorontwikkeling van het Right to Challenge hoort hier bij uitstek bij, maar ook initiatieven als G1000 en D1000.
122. *Wegwerken overbodige regelgeving en bureaucratie*
Project wordt gestart

Bestuur

123. *Achtkarspelen blijft zelfstandig als bestuurlijke eenheid*
De samenwerking met Tytsjerksteradiel is met de nulmeting op de begroting van de werkmaatschappij een volgende cruciale fase in gegaan, nl. het benoemen van de teamopbouwers en daarmee het bouwen van de gemeenschappelijke teams in de Werkmaatschappij 8KTD.
124. *Vergroten van de zeggenschap, bestuurlijk en financieel, op de gemeenschappelijke regelingen*

Financiën

125. *Transparantie en inzicht is aanzienlijk verbeterd*
De informatie wordt nog meer beschikbaar gesteld, zodat de transparantie toeneemt en de betrokkenen zelf de door hen gewenste gegevens kunnen ophalen.
126. *Financieel gezonde gemeente*
In uitvoering. Dat betekent bijvoorbeeld dat in deze kadernota de schuldenpositie van deze gemeente expliciet onder de aandacht wordt gebracht en van acties voorzien. Als uitgangspunt geldt dat de schuldenpositie van 2018 naar het zelfde niveau moet terugkeren als 2014.
127. *Geen OZB-verhoging anders dan de inflatiecorrectie, behalve bij uiterste noodzaak.*
128. *Beperking inhuur externe bureaus*
Externe onderzoeken die ook door eigen medewerkers kunnen worden gedaan, worden niet meer uitgezet. Tegelijkertijd is het wel zo dat doordat we meer gebruik maken van flexibele formatie en er tijdelijk extra taken zijn, die ook flexibel moeten worden uitgevoerd, er nog wel sprake is van externe inhuur. Maar dat is van een andere orde.
129. *Precariobelasting invoeren voor kabels en leidingen*
Consequenties aan raad voorleggen.
130. *Gemeentelijke tarieven zijn kostendekkend*
De tarieven van afval- en rioolheffing zijn in 2015 volledig kostendekkend gemaakt. Om de burger niet in een keer te belasten met het verschil tussen het kostendekkend tarief en het huidige tarief, wordt er tot en met 2018 een korting gegeven op de heffingen. Deze korting wordt in de komende jaren afgebouwd. De kostendekkendheid van de WABO leges is in 2015 82,6%, dit wordt in stappen opgebouwd naar 100% in 2018. De producten van burgerzaken zijn gemiddeld genomen 100% kostendekkend.